

KATRINA

KAMMARMUSIK

ÅLAND 3-8 AUGUSTI 2009

KONSTNÄRLIG LEDARE: TIILA KANGAS
TEMATONSÄTTARE: PĒTERIS VASKS

Bridget Allaire-Mäki "Vasks"

KATRINA KAMMARMUSIK

KAMMARMUSIK PÅ ÅLAND 3-8 AUGUSTI 2009

Bästa lyssnare,

Årets Katrina Kammarmusik är redan den tionde – det finns alltså orsak att fira! Vi firar på välbekant sätt, med god musik, fina artister och stämningsfulla konsertmiljöer. Något utöver det vanliga, som vanligt.

Årets gäst är Pēteris Vasks, världskänd tonsättare från Lettland. Hans verk kommer att presenteras vid flera konserter och han bidrar också själv till feststämningen genom att närvara under hela festivalveckan.

Avslutningskonserten bjuder – som sig bör – på en storslagen sammansättning med Tallins 20-manstarka kammarorkester.

Utöver det musikaliska utbudet kan man också njuta av Bridget Allaire-Mäkis konstutställning i Mariehamns stadsbibliotek.

I denna programbok presenteras veckans program i hela sin mångfald.

Att få njuta av levande musik är alltid en fest! Jag hoppas att veckans alla konserter når lyssnarens innersta. Med kraft av denna "beröring" och med stöd av vår fina publik fortsätter Katrina otvivelaktigt att blomstra mot ännu fler jubileumsår!

Välkommen!

Tiila Kangas, konstnärlig ledare

BILJETTER

Biljetter kan reserveras och köpas hos Kulturföreningen Katrina (Norra Esplanadgatan 5, AX-22100 Mariehamn), tel. +358 18 12177, info@katrina.ax. Biljettpriset anges i programmet. Det lägre priset avser medlemmar i Kulturföreningen Katrina. Reserverade biljetter måste lösas ut senast 15 minuter före konserten.

KONSERTPASS

Ett konsertpass kostar 90 euro och gäller samtliga konserter.

FRI ENTRÉ FÖR UNGA

För alla under 18 år är det fri entré till samtliga konserter med undantag av "Tjuvstarten" den 3.8.2009 och konserten i Kvarnbo Gästhem den 5.8.2009.

TRANSPORT

Transport till konserterna ordnas vid behov. Kontakta Kulturföreningen Katrina för närmare information.

KONTAKT & INFORMATION

Kulturföreningen Katrina, N. Esplanadgatan 5, AX-22100 Mariehamn, Åland
Tel. +358 18 12177, info@katrina.ax www.katrina.ax

VI TACKAR

Vi tackar våra sponsorer, bidragsgivare och samarbetspartners Andelsbanken för Åland, Cityblommor, Bagarstugan, W. J. Dahlman Ab, Eckerölinjen, Elisabeths bröd, Föreningen Konstsamfundet, Föreningen Sjöfararkapellet, Hotell Pommern, Ingeborgs bageri, Jomala församling, Kantarellen, Mariehamns församling, Mariehamns stad, Mariehamns tryckeri Ab, Medis, Missionskyrkan, Nya Åland, Pettas ekologiska hembageri & hantverkscafé, Rederi Ab Lillgaard, Restaurang Pommern, SALT, Saltviks församling, Stallhagen, Stiftelsen Emilie och Rudolf Gesellius fond, Svenska kulturfonden, Viking Line, William Thuring's stiftelse, Ålands Centralandelslag (ÅCA), Ålands trädgårdshall (ÅTH), Ålands landskapsregering, ÅSS Restaurang Segelpaviljongen.

norden

Nordens Institut på Åland

VIKING LINE

MÅNDAG 3.8.2009

16.00 Mariehamns stadsbibliotek (fri entré)
Vernissage. Bridget Allaire-Mäki, bildkonstnär och fagottist i Blåsarkvintetten II Vento, ställer ut sina målningar. Utställningen pågår den 3-15.8.2009. Öppning med musik!

19.00 Tjuvstart. Konsert i Herrö, Lemland hos Barbro och Nils-Gustaf Eriksson (20/15 €)

Festivalen tjuvstartar med ljuvlig kammarmusik i en utsökt vacker kammare. Begränsat antal platser.

Petri Kumela, gitarr

Tuulia Ylönen, klarinett och bassetthorn

Tiila Kangas, altviolin

Pekka Niskanen, klarinett

Laura Vikman, violin

Ulla Lampela, cello

Igor Stravinskij (1882-1971): Tre stycken för klarinett solo

C.P.E. Bach (1717-1788): Sonat cis-moll för gitarr (transkr. av Petri Kumela)

C.P.E. Bach (1717-1788): Rondo H-dur för gitarr (transkr. av Petri Kumela)

Rebecca Clarke (1886-1979): Preludium, Allegro och Pastorale för klarinett och altviolin

C.P.E. Bach (1717-1788): Quatre Petites Pièces för gitarr (transkr. av Petri Kumela)

W.A. Mozart (1756-1791): Kvintett för klarinett, bassetthorn och stråktrio F-dur KV 580b

TISDAG 4.8.2009

14.00 Alandicas foajé, Mariehamn (fri entré)

Öppen repetition med *Blåsarkvintetten II Vento* och *Pēteris Vasks*

19.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn (15/10 €)

Öppningskonsert

Ieva Jokubavičiūtė, piano

Blåsarkvintetten II Vento

Pekka Niskanen, klarinett

Silva Koskela, violin

Tuomas Turriago, piano

Maurice Ravel (1875-1937): Tombeau de Couperin

Joseph Haydn (1732-1809): Sonat för piano, Ass-dur, Hob. XVI:46

Pēteris Vasks (1946-): Maza vasaras muzika

Leoš Janáček (1854-1928): Mládi

ONSDAG 5.8.2009

14.00 Alandicas foajé, Mariehamn
(fri entré)

Öppen repetition med *Temperakvartetten* och *Pēteris Vasks*

19.00 Saltviks kyrka (15/10 €)

Pehr Henrik Nordgren (1944-2008)
in memoriam. Minnet av Pehr Henrik
Nordgren hedras med en konsert i
tonsättarens barndomsmiljö.

Temperakvartetten

Marko Ylönen, cello

Blåsarkvintetten II Vento

Henry Purcell (1659-1695): Fantazia
V à 4 Z.736

Pehr Henrik Nordgren (1944-2008):
Sonat för solocello op. 83

Pēteris Vasks (1946-): Musik till en
avliden vän (1982)

Pehr Henrik Nordgren (1944-2008):
Stråkkvartett nr 10 op. 142

Efter konserten, ca kl. 20.30, ordnas
en artistträff med musik, vin och
tilltugg i *Kvarnbo Gästhem* i Saltvik
(bredvid kyrkan). *Serveringen börjar*
kl. 20.00 (20/15 € inkl. vin och
tilltugg).

Petri Kumela, gitarr

J.S. Bach m.m.

TORSDAG 6.8.2009

12.00 Missionskyrkan, Mariehamn (10/5 €)
Lunchkonsert

Matti Närhinsalo, flöjt

Temperakvartetten

Claude Debussy (1862-1918): Syrinx

Pēteris Vasks (1946-): Sonat för soloflöjt (1992)

Claude Debussy (1862-1918): Stråkkvartett
op. 10

14.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn (fri entré)

Öppen repetition med *Silva Koskela, Tiila Kangas,*
Marko Ylönen och Ieva Jokubavičiūtė samt *Pēteris*
Vasks

19.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn (15/10 €)

Mästerliga toner av tre B och en Lotta!

Pekka Niskanen, klarinett

Petri Kumela, gitarr

Ieva Jokubavičiūtė, piano

Marko Ylönen, cello

Ludwig van Beethoven (1770-1827): Adelaide
op. 46 (arr. för klarinett och gitarr)

Lotta Wennäkoski (1970-): Balai för gitarr
(2009)

Alban Berg (1885-1935): Fyra stycken för klari-
nett och piano op. 5

Johannes Brahms (1833-1897): Trio a-moll
op. 114 för klarinett, cello och piano

22.00 Hantverkshuset SALT, Sjökvarteret, Marie-
hamn (fri entré)

Hiroshimaafton

Temperakvartetten

Pēteris Vasks (1946-): Stråkkvartett nr 4 (1999)

FREDAG 7.8.2009

12.00 Sjöfararkapellet, Sjökvarteret,
Mariehamn (10/5 €)

Lunchkonsert

Laura Vikman, violin

Petri Kumela, gitarr

Georg Philipp Telemann (1681-1767):

Fantasia för soloviolin nr 2 G-dur

Pēteris Vasks (1946-): Vientulības Sonāte

(Ensamhetens sonāt) för gitarr (1990)

J.S. Bach (1685-1750): Sonāt för soloviolin
nr 3 C-dur BWV 1005

19.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn
(15/10 €)

Brahms horntrio och annat gott.

Tuulia Ylönen, bassethorn

Pekka Niskanen, klarinett

Naoko Ichihashi, piano

John Storgårds, violin

Tommi Viertonen, horn

Felix Mendelssohn (1809-1847): Trio för
klarinet, bassethorn och piano nr 2 d-moll
op. 114

Witold Lutosławski (1913-1994): Partita
för violin och piano

Johannes Brahms (1833-1897): Trio Ess-dur
op. 40 för horn, violin och piano

21.30 Sankt Görans kyrka, Mariehamn
(10/5 €)

Nattmusik

Silva Koskela, violin

Tiila Kangas, altviolin

Marko Ylönen, cello

Ieva Jokubavičiūtė, piano

Armas Launis (1884-1959): Nocturne

Pēteris Vasks (1946-): Kvartett för piano,

violin, altviolin och cello (2001)

LÖRDAG 8.8.2009

19.00 Jomala kyrka (20/15 €)

Avslutningskonsert. Tioårsjubileet kulmine-
rar i Tallins kammarorkesters konsert och
Vasks' violinkonsert "Fjärran ljus".

John Storgårds, violin

Juha Kangas, dirigent

Tallins kammarorkester

W.A. Mozart (1756-1791): Divertimento
B-dur KV 137

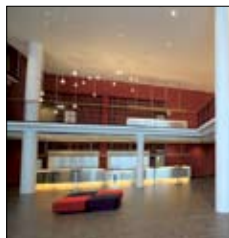
Pēteris Vasks (1946-) : Konsert för violin
och stråkorkester "Tala gaisma" (Fjärran
ljus) (1996-1997)

Samuel Barber (1910-1981): Adagio för
stråkar

Pehr Henrik Nordgren (1944-2008):

Symfoni för stråkar op. 43

Alandica kultur & kongress
Strandgatan 29
Mariehamn
www.alandica.ax

Mariehamns stadsbibliotek
Strandgatan 29
Mariehamn
www.bibliotek.ax

Barbro och Nils-Gustaf Erikssons hem
Herrö
Lemland
www.eriksson.ax

Missionskyrkan
Storagatan 10
Mariehamn
www.missionskyrkan.ax

Hantverkshuset SALT
Sjökvarteret
Mariehamn
www.salt.ax

Saltviks kyrka
Kyrkvägen 52
Kvarnbo
Saltvik

Jomala kyrka
Prästgårdenby
Jomala

Sankt Görans kyrka
Ö. Esplanadgatan 6
Mariehamn
www.mariehamn.evl.ax

Kvarnbo Gästhem
Kyrkvägen 48
Kvarnbo
Saltvik
www.kvarnbo-gasthem.com

Sjöfararkapellet
Sjökvarteret
Mariehamn

Tio frågor till konstnärliga ledaren Tiila Kangas

Love at first sight!

Tiila Kangas är konstnärlig ledare för Katrina Kammarmusik, grundande medlem och altviolinist i Temperakvartetten och medlem i Helsingfors stadsorkester. Hon är bosatt i Helsingfors sedan 15 år men känner sig fortfarande som österbottnig i hjärtat.

Du är uppvuxen med musik. Har du ändå ett första musikminne?

– Svårt att komma ihåg ett första minne... Men jag har alltid tyckt speciellt mycket om Mozart, sedan jag var mycket liten.

Har du, t.ex. i skolan, spelat något annat än violin. Blockflöjt?

– Lite piano och senare cembalo ett par år. Jag började ju med "vanlig" violin och bytte till altfiol då jag var 15-16 år. Nu skulle jag vilja börja med sånglektioner, som hobby!

"Alla" vill spela första fiolen. Varför bytte du till altviolin?

– Altviolin har ju en vacker ton! Orsaken var delvis prosaisk: Ett slags motivationskris med violinen. Jag visste att musikinstitutets altviolinlärare var trevlig och att altvioli-

nister behövdes i kammarmusik- och orkestersammanhang, så beslutet var ganska spontant.

Juha Kangas, berömd dirigent och musiker, är din pappa. Har du känt "faderstrycket" i valet av instrument eller karriär?

– I valet av karriär inte det minsta. Han har inte uppmuntrat mig att bli musiker. Men visst var det han som satte violinen i mina händer då jag var mycket liten. Så instrumentvalet har han nog påverkat.

Har det alltid varit självklart för dig att bli yrkesmusiker? Om inte, vilket annat yrke hade du valt?

– Som barn hade jag olika drömyrken. Förutom violinist ville jag bli kemist, geograf, hushållslärare... Men efter gymnasiet skulle det bli något helt annat. Jag började studera konsthistoria som huvudämne vid Helsingfors universitet. Två år senare sökte jag dock till Sibelius-Akademien och blev aldrig konsthistoriker.

Mellan repetitioner, konserter på olika håll i världen, hinner du med annat umgänge än med musikerkolleger?

– Visst hinner jag. Jag reser inte alls så mycket. Men faktum är att de flesta av mina vänner samtidigt är mina musikerkolleger...

Din första kontakt med Åland?

– Konsertserie Katrina 2000 eller 2001. Love at first sight!

Vad gör en konstnärlig ledare?

– Hon/han syr ihop det konstnärliga, d.v.s. i vårt fall festivalens musikaliska innehåll – väljer musikstycken, bjuder in artister o.s.v. – ofta utgående från ett särskilt tema som han/hon själv har valt. Det finns ju hur mycket bra musik som helst och väldigt många fina musiker. Att lyckas med helheter, både enskilda konsertprogram och hela festivalveckan, och det utgående just från våra premisser och behov är den stora utmaningen.

Lyssnar du på annat än klassisk musik?

Melodifestivalen?

– Melodifestivalen...ytterst sällan. Fast Malena Ernman sjunger nog fantastiskt! Annars blir det mest klassiskt och ibland jazz, folkmusik...

Har du några egna kompositioner i byrålådan?

– Inte en enda. Förutom en ännu ofullbordad komposition av nästa års festivalprogram.

Konstutställning med Bridget Allaire-Mäki

Man måste våga leva!

– Skapande är detsamma som att ge slumpen en möjlighet, konstaterar Bridget Allaire-Mäki, fagottist i Blåsarkvintetten Il Vento och samtidigt bildkonstnär med målningar utställda i Mariehamns stadsbibliotek 3-15.8.2009.

– Slumpen är egentligen ett genomgående tema i mitt liv. Jag började av en slump spela fagott i min hemstad i Cincinnati, USA, fortsatte mina musikstudier i Europa, träffade min blivande man Harri och fann mig själv sedan i Finland som musiker i Tapiola Sinfonietta – nu redan sedan 21 år. Jag blev intresserad av bildkonst efter att ha deltagit i en konstkurs dit jag åkt som sällskap åt en bekant. Jag blev oerhört inspirerad, och hittade till all lycka en lärare som kändes rätt för mig, berättar Bridget.

– Som bildkonstnär är jag ännu i det underbara skede, då allt som ligger framför mig är nytt och obekant – såsom musiken var i början av studierna.

Bridget har åsikter om skapandet, både som musiker och som bildkonstnär.

– En bildkonstnär berättar genom sina arbeten mer om sig själv än man kan ana. Hon är i sina arbeten helt blottad – musikern tolkar ändå någonting annans verk. Men

alla konstgrenar ger en unik möjlighet att hindra en från att paketera allting i livet i färdiga modeller.

– Att framföra musik inbegriper utan tvekan en hel del kontroll – man borde inte göra misstag och hela tiden måste man ta hänsyn till dirigenten, kollegerna och all slags stilfrågor. Målsättningen är självfallet att man i samband med själva konserten har verket så under kontroll att man fritt kan reagera och leva i stunden. Som bäst är konserten en "gemensam extas". På sätt och vis saknar bildkonstnären denna direkta kontakt med publiken, men å andra sidan stör inte eventuella misstag. I själva verket är fel och misstag en gåva, en väg mot nya erfarenheter. Fastän tillfälligheter ibland för in på sämre stigar, är idealet ändå för en konstnär att finna plats för "stunden" och just för "slumpen."

Blåsarkvintetten Il Vento strävar i sitt samspel just efter det som Bridget beskriver som "konstnärens frihet och sökandets fröjd" – gruppens ledstjärna är att koncentrera sig på musikens spännande möjligheter och inte nöja sig med en enda tolkning. Il Vento finns till därför att medlemmarna njuter av att musicera tillsammans.

Bridget Allaire-Mäkis utställning öppnas 3.8.2009 kl. 16.00 i Mariehamns stadsbibliotek. Blåsarkvintetten Il Vento spelar 4.8. i Mariehamn och 5.8.2009 i Saltvik.

P.S.

Slumpen har sin delaktighet också i planeringen av en festival. Bridget är ett gott exempel. Jag hade funderat på Pēteris Vask's musik som tema för årets festival och hade också planerat att i något skede inbjuda Blåsarkvintetten Il Vento till Åland. Jag märkte då att Il Vento redan hade Vask's blåskvintett, med titeln "Till minnet av en avliden vän" i sin repertoar. Mina tankar gick då till Pehr Henrik Nordgren och den minneskonsert jag planerade. Vask och Nordgren var ju goda vänner. Sen hörde jag att Bridget hade en målning som hette Vask, som hade inspirerats av just hans musik och när jag såg den blev jag övertygad om att det skulle vara en ypperlig idé att bjuda in både honom och Il Vento till Åland och att också presentera Bridget som bildkonstnär. På så sätt blev hennes Vask-målning denna programboks pärmbild.

Tiila Kangas

MÅNDAG 3.8.2009

19.00 Barbro och Nils-Gustaf Erikssons hem i Herrö, Lemland

Petri Kumela, gitarr

Tuulia Ylönen, klarinett och bassetthorn

Tiila Kangas, altviolin

Pekka Niskanen, klarinett

Laura Vikman, violin

Ulla Lampela, cello

Igor Stravinskij (1882-1971)

Tre stycken för klarinett solo

I. Sempre piano e molto tranquillo, MM = 52

2. MM = 168

3. MM = 160

C.P.E. Bach (1717-1788)

Sonat cis-moll för gitarr (transkr. av Petri Kumela)

Rondo H-dur Wq 58/1 (1782) för gitarr (transkr. av Petri Kumela)

Rebecca Clarke (1886-1979)

Preludium, Allegro och Pastorale för klarinett och altviolin

C.P.E. Bach (1717-1788)

Quatre Petites Pièces för gitarr (transkr. av Petri Kumela)

L'Irresoluë, Wq 117/31

La Capricieuse, Wq 117/33

La Caroline, Wq 117/39

La Borchward, Polonnoise, Wq 117/17

W.A. Mozart (1756-1791)

Kvintett för klarinett, bassetthorn och stråkkrio F-dur KV 580b

Konserten slutar ca kl. 20.40.

Första världskriget var den första stora vändpunkten i 1900-talets historia.

Det här gäller i vissa avseenden också musiken. De första åren av det nya seklet hade upplevt flera besläktade musikaliska revolutioner – den allmänna trenden var att komma bort från den romantiska estetiken med alla dess implikationer – men det rörde sig om tendenser som hade börjat märkas redan i slutet av 1800-talet och som i vilket fall som helst av många sågs som en direkt och logisk fortsättning på det tidigare.

Under och strax efter kriget tappade den här utvecklingen något av sin styrfart, precis som kulturlivet i övrigt, och många tonsättare började omvärdera sin verksamhet. En av dessa var **Igor Stravinskij** som under kriget var bosatt i Schweiz och som sedermera genom ryska revolutionen skulle tvingas i permanent exil. I en rad verk från krigsåren rör sig Stravinskij bort från den bombastiska och glammigt orkestrala stil som hade berett honom hans första stora triumfer; baletterna *Eldfågeln*, *Petrusjka* och *Våroffer*. Tonsättaren fortsätter att använda sig av folkligt material, men han börjar också radikalt skala bort överflödiga lager och destillera det musikaliska innehållet till ett absolut minimum. Så också i *Tre stycken för klarinett solo*, ett verk komponerat år 1919 och tillägnat Werner Reinhart (denne hade finansierat Stravinskij's *Historien om en soldat* och var själv en ivrig amatörklarinetist). I de tre kortfattade satserna hörs

fortsättningsvis Stravinskij's användande av rytmiska och melodiska små "celler" som kombineras på olika sätt och som hade varit en viktig del av hans revolutionära stil några år tidigare. Här används de emellertid i en helt annan skala och med ett nytt sinne för abstraktion. Till och med uppförande-anvisningarna är avskalade – två av tre satser betecknas bara med metronomtal.

Bland de otaliga faktorer som genom historien har avgjort huruvida tonsättare blivit "namn", vare det för samtiden eller för historieböckerna, är könet en som först på senare år ens har kommit att tas i beaktande. Tonsättarens yrke har av tradition varit så självklart manligt till sin karaktär att historiker och andra musiksribenter inte ens har bemödat sig om att leta efter eventuella kvinnliga representanter för yrket.

Rebecca Clarke föddes i England till en musikälskande familj, vilket gav henne möjlighet att både studera och utöva musik professionellt. Hon var ursprungligen violinist, men bytte sedermera till altviolin, vilket blev hennes yrkesverksamma liv. Hon studerade också komposition under den engelska senromantikens mästare Charles Villiers Stanfords ledning (precis som Ralph Vaughan Williams, en tonsättare Clarke nämnde som en av sina förebilder). Hon var under en stor del av sitt liv verksam i USA och där upplevde hon också sina största triumfer som tonsättare. Men också de var fåtaliga och obekväma. När hennes altviolinsonat

år 1919 kom på delad första plats i en stor tävling var det flera som hävdade att hon inte kunde ha skrivit den på egen hand. En tidningsskribent hävdade till och med att Rebecca Clarke inte existerade, utan var en pseudonym för Ernest Bloch!

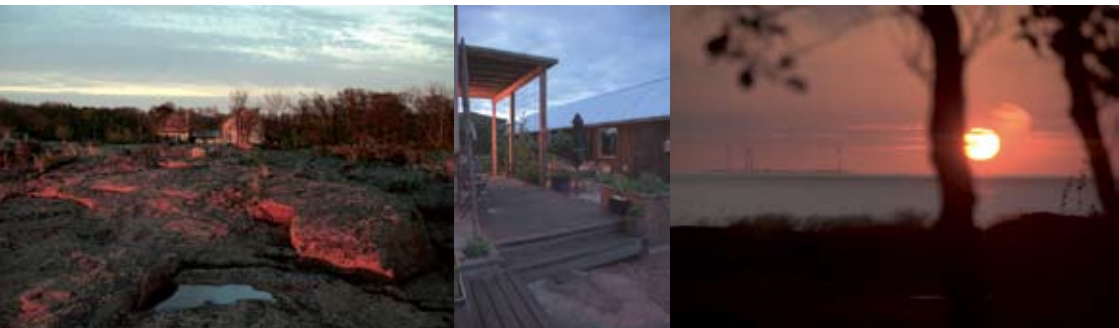
Clarke arbetade mestadels i det engelska senromantiska tonspråk hon ärvt av Stanford, men med sinnena öppna också för nya influenser. I Preludium, allegro och pastorale, komponerat år 1941, finns en anda av neoklassisk klarhet och soberhet. Själva beskrev hon verket som anspråkslöst, med ett kortfattat preludium som leder vidare till mellansatsens allegro. Här får bägge instrumentalister visa vad de går för i något som Clarke också övervägde att kalla en toccata. Pastoralen är sedan en melan-

kolisk historia som avslutar verket i mycket lågmälda tongångar.

Av Johann Sebastian Bachs söner var den äldsta, **Carl Philipp Emanuel**, också den mest framgångsrika i sin musikerkarriär. Han var i själva verket vid faderns död mera allmänt känd och uppskattad än denne, vars lärda och kontrapunktiskt tunga stil vid det laget hade fallit ur mode. I stället hade den allmänna smaken börjat favorisera den lättare och luftigare stil som karakteriserar fransk senbarock, samt den melodiska fokuseringen i den nya italienska operan i buffostil.

Carl Philipp Emanuel, som länge verkade vid hovet i Dresden, Tysklands kanske förnämsta, och som senare efterträdde Telemann på en likaledes prestigefylld

Herrö, Lemland

kantorspost i Hamburg, anammade dessa nymodigheter, samtidigt som han bevarade och drog nytta av den grundliga undervisning han hade fått hemifrån. Resultatet blev i hans händer en speciell variant av det senare 1700-talets "galanta" stil, som han själv i sina skrifter beskrev med termen "empfindsamer Stil", ung. "känslös stil". Solosonaten i Carl Philipp Emanuel Bachs händer blir oftast en blandning av denna impulsiva stil med tvära och emotionella kast å ena sidan och en ordnad formell genomföring å den andra. Sonaten var också hans kanske främsta kanal för att utveckla klaverspelet, som de facto var hans kärnområde. Favoritinstrumentet var det tystlåtna men expressivt kapabla klavikordet, från vilket steget till gitarr faktiskt inte är så långt.

De fyra korta styckena knyter an till en annan tradition, nämligen den franska senbarockens förkärlek för små karaktärsstycken, som i toner, dock på ett sobert och elegant sätt, försöker beskriva ämnet som presenteras i rubriken.

Klarinetten historia i Wien och **Wolfgang Amadeus Mozarts** dito hänger på ett anmärkningsvärt sätt ihop genom de två bröderna Johann och Anton Stadler. Från och med mitten av 1700-talet hade klarinetten i något som börjar närma sig

dess moderna form kommit in i musikvärlden som en mångsidigare utveckling av den rätt så primitiva chalumeau med sitt begränsade tonomfång. När vi kommer fram till slutet av 1780-talet har klarinetten redan blivit relativt allmän i orkestersammanhang, mycket tack vare den berömda Mannheim-orkesters pionjärsats. Fortfarande var emellertid klarinettstämmorna överlag enkla och fungerade närmast som klanglig tilläggfärg. Men för Mozarts del ändrades detta i och med att han blev bekant med bröderna Stadler. Dessa hade under 1780-talet etablerat sig i Wien som klarinettvirtuoser på en helt ny nivå och i och med bekantskapen med framför allt Anton Stadler fick också Mozart inspiration till att skriva musik som på ett mycket mera centralt sätt inkluderar klarinetten i det musikaliska skeendet. Berömda verk som klarinettkvintetten och klarinettkonserten kom till under just dessa omständigheter under slutet av 1780-talet. Det gjorde också den fragmentariska kvintetten för den litet mera originella sammansättningen klarinett, bassetthorn och stråkktrio, som alltså antagligen var avsedd för bägge bröderna Stadler på klarinett och bassetthorn. Det här verket har inte bevarats komplett av Mozarts egen hand, utan har senare kompletterats.

TISDAG 4.8.2009

19.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn
Öppningskonsert

Ieva Jokubavičiūtė, piano

Blåsarkvintetten II Vento

Matti Närhinsalo, flöjt

Tuulia Ylönen, klarinett

Veera Pesu, oboe

Bridget Allaire-Mäki, fagott

Tommi Viertonen, horn

Pekka Niskanen, klarinett

Silva Koskela, violin

Tuomas Turriago, piano

Maurice Ravel (1875-1937)

Tombeau de Couperin

I. Prélude

II. Fugue

III. Menuet

IV. Rigaudon

Joseph Haydn (1732-1809)

Sonat för piano Ass-dur, Hob. XVI:46

I. Allegro moderato

II. Adagio

III. Finale: presto

Pēteris Vasks (1946-)

Maza vasaras muzika

I. Breit, klangvoll

II. Nicht eilend

III. Energisch

IV. Traurig

V. Heiter

VI. Breit, klangvoll

Leoš Janáček (1854-1928)

Mládi

I. Allegro

II. Moderato

III. Allegro

IV. Con moto

Konserten slutar ca kl. 20.30.

Under barockens tidevarv fanns det i Frankrike bland kompositörer av lutmusik en tradition att skriva minnesstycken över avlidna vänner, mecenater eller kolleger och den här kategorin av musik kallades allmänt tombeau ("grav"). Detta var i själva verket en del av en mycket större tradition av elegier som sträcker sig ända tillbaka till renässansen och förekommer i källor över hela Europa.

När **Maurice Ravel** i början av 1910-talet sökte efter ny inspiration för sitt komponerande, vände han sig till den franska barocken och i synnerhet till den store cembalisten François Couperin och företog sig att skriva en fransk svit för piano. Första världskriget kom dock emellan och Ravel, som med sin kläna fysiska hälsa hade svårigheter att lyckas ta värvning, tjänstgjorde en tid som chaufför vid artilleriet. År 1917 gick det inte längre, Ravel blev åter civil och återupptog arbetet med sviten. Erfarenheterna av det brutala livet vid fronten fick honom emellertid att ändra svitens namn till Tombeau de Couperin och att tillägna varje sats i sviten en fallen kamrat. Sviten delar behöll dock sin övervägande lätta och dansanta karaktär och till dem som frågade sig om detta var passande med tanke på den dystra tematiken, svarade Ravel, att de döda redan hade det dystert nog i sina gravar.

Av de sex satserna har fyra inkluderats i versionen för blåskvintett, säkerligen delvis på grund av den avslutande Toccatans väl-

digt pianistiska karaktär. Den inkluderades å andra sidan i den version för orkester som Ravel färdigställde år 1920 och som har förblivit ett av hans oftare framförda verk i genren.

Decennierna efter 1750 var ur klaverperspektiv en dynamisk tid. De traditionella klaverinstrumenten cembalo och klavikord hade fått sällskap av en nykomling som i likhet med klavikordet kunde leverera dynamiska förändringar men med en större grundvolym. Det här var "clavicembalo forte e piano", mera familjärt fortepiano och under en lång tid levde de olika klaverinstrumenten sida vid sida, men kring sekelskiftet 1800 började tronskiftet vara ett faktum.

Joseph Haydn, som år 1761 hade trätt i tjänst hos det förmögna furstehuset Esterhazy i Österrike, följde noga med utvecklingen och inkorporerade de nya trenderna och instrumenten i sin musikaliska verksamhet. Detta trots den relativa isolering från vimlet i Wien som hans tjänst innebar. I synnerhet sedan han avancerat till kapellmästarposten hos Esterhazy, inledes en speciellt produktiv och spännande period i Haydns liv, under vilken många essentiella drag i vad vi idag känner som Wienklassicism tog form.

Det här gäller också för klaversonaterna, i vilka Haydn demonstrerar sin nära förtrogenhet med exempelvis klavermästaren Carl Philipp Emanuel Bachs verksamhet. Samtidigt är karaktären utpräglad "haydnisk"

med en struktur som klart pekar framåt. Sonaten i Ass-dur, nr XVI:46 i Hoboken-verkförteckningen, skrevs antagligen år 1767 eller 1768, ett par år efter att Haydn tillträtt som huvudkapellmästare.

Stråkinstrumenten har en framträdande position i **Pēteris Vasks'** verkförteckning, både inom kammarmusik och inom orkestermusik. Det här är kanske inte så förvånande med tanke på att Vasks ursprungligen utbildade sig till kontrabasist och också länge arbetade som sådan vid sidan av sitt tonsättarvärv. Han studerade både detta och komposition i Vilnius i grannlandet Litauen, eftersom hans familjebakgrund som son till en baptistpastor gjorde det svårt för honom att få sina ambitioner accepterade i det kommunistiska Lettland under sovjetiskt styre. Från år 1974 har Vasks emellertid koncentrerat sin verksamhet till komponerandet och det har som sagt blivit mycket musik för stråkinstrument på hans verklista. Vasks' förnämliga violinkonsert kommer att framföras senare under Katrina Kammarmusikveckan, men bland hans större kompositioner för stråkar är också exempelvis Vestijums ("Meddelande") för sextio stråkar, två pianon och slagverk.

Liten sommarmusik, Maza vasaras muzika, skrevs år 1985 och rymmer i sina sex korta satser en betydande variationsrikedom i klanger och stämningar. Men också den sammanhållande kraften i verket är påtaglig; det melodiska och harmoniska klangspråket bär genomgående en modal prägel. Verket

ramas också in av det högstämnda inledande motivet i violinen, ovanför en liggande bordunartad klang i pianot, som sedan återkommer i finalsatsen. Just den modala klangen ger också verket en kontaktyta gentemot den lettiska folkmusik som Vasks fått mycket inspiration från.

Bland de många olika varianter av tänkan- de utanför de gamla romantiska ramarna som florerade i Europa kring sekelskiftet 1900 hörde **Leoš Janáček**s till det mera försiktiga, åtminstone på ytan. I likhet med så många andra ville han med sin musik skapa något som inte bara kändes som ett lån och ett efterliknande av de tyska förebilderna, utan som speglade de nya tiderna och den egna nationella kulturen. Janáček's väg var att snappa upp något av den folkliga kulturen i Tjeckoslovakien och i synnerhet hemtrakterna i Moravien. Men framför allt var det "språkmelodierna" som kom att prägla hans musik. Janáček hade tidigt lagt sig till med vanan att lyssna på människors tal och notera de inneboende melodierna i olika meningar och fraser. Otoliga av hans små lappar med nedrafsade korta notlinjer och en melodi med dess språkliga ursprungstext finns bevarade. Dessa små element omvandlade han sedan till byggstenar i sin musik, som därigenom fick en mycket distinkt melodisk och rytmisk karaktär trots att idiomet som helhet kanske inte rörde sig så långt från de romantiska källorna.

Mládi (Ungdom) är ett sent verk, komponerat år 1924 då Janáček äntligen hade

börjat uppnå ett rimligt mått av erkänsla för sin musik. Tonsättaren skrev verket med anledning av sin 70-årsdag och som ett minne av ungdomen, både i allmänhet och mera specifikt de egna unga åren i Brno. Det finns gott om hänvisningar till moraviska folksånger, vilket ger Mládi en kanske något mera melodiskt präglad karaktär än många andra av Janáčeks verk. Tredje satsen citerar en marsch av Janáčeks lärare Pavel Krizkovsky. Samtidigt finns i verket många exempel på de språkligt härledda små celler som blev tonsättarens varumärke.

ONSDAG 5.8.2009

19.00 Saltviks kyrka

Pehr Henrik Nordgren (1944-2008) in memoriam
Minnet av Pehr Henrik Nordgren hedras med en konsert i tonsättarens barndomsmiljö.

Temperakvartetten

Laura Vikman, violin

Silva Koskela, violin

Tiila Kangas, altviolin

Ulla Lampela, cello

Marko Ylönen, cello

Blåsarkvintetten II Vento

Matti Närhinsalo, flöjt

Tuulia Ylönen, klarinett

Veera Pesu, oboe

Bridget Allaire-Mäki, fagott

Tommi Viertonen, horn

Henry Purcell (1659-1695)

Fantasia V à 4 Z.736

Pehr Henrik Nordgren (1944-2008)

Sonat för solocello op. 83

Pēteris Vasks (1946-)

Musik till en avliden vän (1982)

Pehr Henrik Nordgren (1944-2008)

Stråkkvartett nr 10 op. 142

I. Nocturno

II. Scherzo

III. Passacaglia

IV. Finale (Mattinata)

Konserten slutar ca kl. 20.25.

Englands störste kompositör var han i slutet av 1600-talet, **Henry Purcell**. Så stor att man lätt kan luras att tro att det inte fanns några konkurrenter överhuvudtaget. Det här är en illusion förstås: musikkivet i högarockens England blomstrade lika brokigt som i övriga Europa. Men Henry Purcell överglänste alla, inklusive sin egen bror Daniel. Orpheus Britannicus kallades han, den engelske Orfeus.

Purcells framgångskoncept byggde framför allt på hans förmåga att snappa upp allt det nyaste nya i det europeiska musikkivet och syntetisera det till ett särpräglat tonspråk som inte kunde vara någon annans än Purcells. Franska och italienska stildrag samsas i hans musik med ett sinne för kromatiska finurligheter som ärvts från det föregående sekelskiftets dynamiska brytningstid mellan renässans och barock. Från den perioden härstammar också fantasian, en instrumentalkomposition som enligt de tidigaste definitionerna konstruerades fritt ur tonsättarens huvud, men som från och med slutet av 1500-talet för det mesta utgick från ett tema eller en känd melodi. Vid Purcells tid var fantasian för gambakvartett eller -kvintett redan en gammalmodig form som höll på att falla ur bruk, men hans 12 fantasior för fyrstämmigt consort, samt ett par för fem till sju stämmor, representerar en sista uppblomning. Fantasian nr 5 inleds med ett kromatiskt laddat långsamt avsnitt som upprepas innan den snabbare imitativa avdelningen tar över. En ytterligare

förtätning i texturen för sedan verket till sin avslutning.

I augusti 2008 nåddes vi av budet att **Pehr Henrik Nordgren** gått ur tiden. Ett par veckor tidigare hade Temperakvartetten framfört hans stråkkvartett nr 11 i Finströms kyrka – Nordgrens sista fullbordade verk – i en konsert som redan då förmedlade stämningen i ett testamente. Med denna korpus av elva kvartetter komponerade under 40 år framstår Nordgren som en av de viktigaste finländska tonsättarna inom genren. Men också i större perspektiv bör han tillerkännas en absolut central plats i den nya finländska musiken. Nordgren var på sitt anspråkslösa sätt alltid något av en outsider, både genom sin utbildning, genom sina stilistiska val och genom sitt val av bosättningsort, men detta utanförskap var nog i allt väsentligt till hans fördel. Vid skrivbordet i Kaustby föddes under många år verk som knappast lämnar tvivel om sin upphovsman, verk som är barn av sin tid, men som fria från rigida dogmer talar med ett direkt och omedelbart uttryck. Det är inte sällan emotionellt krävande att lyssna till Nordgrens musik, men aldrig svårgripbart på det sätt som så mycket ny musik tenderar att vara. Så var hans axiom också att musiken är en del och en spegling av livet, omöjlig att separera till en strikt intellektuell sfär avskild från andra aspekter.

Stråkkvartetten nr 10 komponerades år 2007 som en del i det fruktbara samarbetet som sedan några år vuxit fram mellan

tonsättaren och Temperakvartetten. Både detta verk och efterföljaren, nr 11, har följaktligen tillägnats Tempera och också uruppförts av dem med bara ungefär ett halvår emellan. Verket präglas av en nattligt stillsam stämning, men framför allt i andra satsen kastas lyssnaren mellan hektiskt rytmiska avsnitt och stunder av meditativt lugn, som just genom kontrasterna blir närmast hypnotiska. Nordgren var inte rädd för att inkludera speciella klangliga effekter när de hade en given plats i musiken – här inkluderas alternativa stämningar av instrumenten. Men ännu mera särpräglad är avslutningen, som i den gryende morgonen åtföljs av klangen av en liten klocka – ett återknyttande av kontakten till Nordgrens studieår i Japan och de shintoritualer som han där upplevde.

Sonaten för solocello op. 83 har 15 år mer på nacken än kvartetten. Verket komponerades för att användas som obligatoriskt verk vid cellotävlingen i Åbo år 1992. Sonaten är därför, som sig bör, rätt så krävande för cellisten, men också här är det Nordgrens genommusikaliska fingertoppskänsla som lyser igenom. Fines-

serna finns inte där för sin egen skull utan tjänar helheten och sonaten har sedan den uruppfördes fått mycket beröm.

Sedvänjan att komponera elegier och minnesverk över avlidna kolleger och vänner har funnits med länge i den västerländska musiken. **Pēteris Vasks'** Musik för en avliden vän placerar sig därmed i en omfattande och ärevärdig tradition som sträcker sig åtminstone från 1400-talet och genom seklerna fram till idag. Också Henry Purcell, exempelvis, hedrades vid sin död med en minneskomposition av kollegan John Blow.

Vasks rörde till att komponera det här ensatsiga verket år 1982 med anledning av fagottisten Jana Barinskas död. Genom verket går en mörkröd tråd av obönhörlighet i form av det lilla motiv på fyra toner som inleder och avslutar musiken och som gång på gång avbryter försöken att vända tankarna till annat. Mot slutet görs en ansats till apoteos i stil med finalen i Messiaens berömda Kvartett för tidens ände, men här förblir upplyftandet ofullbordat och i stället kanar vi handlöst tillbaka ner i dunklet tillsammans med det lågmälda mumlet från instrument och röster.

TORS DAG 6.8.2009

12.00 Missionskyrkan, Mariehamn

*Matti Närhinsalo, flöjt**Temperakvartetten**Laura Vikman, violin**Silva Koskela, violin**Tiila Kangas, altviolin**Ulla Lampela, cello***Claude Debussy (1862-1918)**

Syrinx

Pēteris Vasks (1946-)

Sonat för soloflöjt (1992)

I. Nakts ("natt")

II. Lidojums ("flykt")

III. Nakts

Claude Debussy (1862-1918)

Stråkkvartett op. 10

I. Animé et très décidé

II. Assez vif et bien rythmé

III. Andantino, doucement expressif

IV. Très modéré – en animant peu à peu
– très mouvementé et avec passion

Konserten slutar ca kl. 12.55.

Under de sista åren av 1800-talet genomgick musiken i Frankrike en genomgripande förvandling ledd av **Claude Debussy**. Motiven var desamma som överallt i Europa – en allmän känsla av att den nedärvda romantiska musiktraditionen, med starkt tyskt ledarskap, inte längre hade så mycket att erbjuda och att man istället borde hitta nya idiom utgående från egna nationella sentiment och preferenser. Debussy, som under 1870-talet hade utbildats enligt helt traditionella mönster, kom kring år 1890 att intressera sig för den symbolistiska rörelsen inom fransk litteratur och bildkonst – något som kom att bli helt avgörande för hans musikaliska utveckling. Medan man i dessa kretsar vanligen, i enlighet med rörelsens egentligen genuint romantiska mysticism, gärna diskuterade Richard Wagners mastodontiska allkonstverk, föredrog Debussy att komponera enligt helt andra premisser. Hans musik blev kortfattad, fragmentarisk och koloristisk, något som fått honom att i många sammanhang sammanknipas med bildkonstens impressionism.

År 1889 besökte Debussy den stora världsutställningen i Paris, ett spektakel utan like med utställare och exotiska ting från världens alla hörn. En av de många

kuriositeter han där fick uppleva var ett musikframförande av en balinesisk gamelan-orkester, d.v.s. en ensemble bestående av ett slags marimbor och stämda klockor som spelas i strikt hierarkiska system. Den här klangbilden stannade kvar i Debussys medvetande och kom så småningom att få en yttring i hans stråckkvartett, som blev färdig år 1893. Det är närmare bestämt andra satsens rytmiskt drivna pizzicatoklanger som bär på detta eko från världsutställningen. Kvartetten i övrigt är rätt så konventionellt uppbyggd enligt ett cykliskt mönster som innebär ett återanvändande av material från en sats till nästa – exempelvis har just andra satsens tematik skymtat förbi redan i inledningen – dock redan med en harmonisk frihet som visar vart Debussy är på väg.

Tjugo år senare är den musikaliska revolutionen ett faktum och Debussy erkänd som dess absoluta ledargestalt, tillsammans med den kuriösa Erik Satie och uppkomlingen Maurice Ravel. Mycket av den mest spännande och mest uppmärksammade musikaliska utvecklingen i Paris sker på scenen, i form av baletter och musik för (ofta symbolistiskt gåtfulla) skådespel som Maeterlincks berömda Pelleas och Melisande – som ju också Jean Sibelius gav sig i kast med.

Flöjtsolot *Syrinx* från år 1913 komponerades för just ett sådant sammanhang, närmare bestämt för Gabriel Moureys dessvärre ofullbordade skådespel *Psyché*. Verket skulle spelas bakom scenen, som ett fjärran eko av guden Pans flöjtspel. Instrumentet gjorde han av det vasstrå som hans älskade nymf *Syrinx* hade förvandlats till i sina desperata försök att undkomma hans närmanden. Gudens vemod gestaltas i verket genom en melodi som ursprungligen skrevs ned utan vare sig taktstreck eller andningstecken, i ett harmoniskt flöde till synes befriat från traditionella musikaliska gränser och ramar. Verket har sedermera blivit en av de viktigaste komponenterna i 1900-talsrepertoaren för soloflöjt.

En besläktad värld öppnar sig i **Pëteris Vasks'** *Sonat för soloflöjt* från år 1992. Men medan Debussy rör sig i mytologins värld, återvänder Vasks till de fåglar som figurerat i hans verk redan tidigare (explicit åtminstone i verken *Landskap med fåglar för soloflöjt* år 1980 och *Musik för flyende fåglar för blåskvintett* år 1977). Här är det nattliga stämningar som möter lyssnaren. Fågelsången för oss från skymningens annalkande mörker, via en nattlig flykt, till de första gryningsstrålarna, en triptyk som speglas i verkets tredelade form.

TORSDAG 6.8.2009

19.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn

*Pekka Niskanen, klarinett**Petri Kumela, gitarr**Ieva Jokubavičiūtė, piano**Marko Ylönen, cello***Ludwig van Beethoven (1770-1827)**

Adelaide op. 46

(arr. för klarinett och gitarr)

Lotta Wennäkoski (1970-)

Balai för gitarr (2009)

Alban Berg (1885-1935)

Fyra stycken för klarinett och piano op. 5

I. Mässig

2. Sehr langsam

3. Sehr rasch

4. Langsam

Johannes Brahms (1833-1897)

Trio a-moll op. 114 för klarinett,

cello och piano

I. Allegro

II. Adagio

III. Andantino grazioso

IV. Allegro

Konserten slutar ca kl. 20.20.

Det är knappast i första hand som vokaltonsättare **Ludwig van Beethoven** har gått till historien.

I den romantiska idévärld vars absoluta centralfigur Beethoven kom att bli, ansåg man i själva verket att det var den instrumentala musiken som var den högsta, den mest transcendentala och sanna konsten. Att Beethovens instrumentalverk blev kanoniserade och satta som måttstock och förebild för hela det kommande seklet är därför föga förvånande. Hans vokalmusik däremot hamnade litet i skymundan, kanske inte minst därför att han faktiskt skrev ganska litet för sång, och i synnerhet för soloröst. Men trots detta kan man nog räkna Beethoven som något av en pionjär, kanske också vägvisare, på solosångens område. Han hade vid mitten av 1790-talet rätt så nyligen anlänt till Wien och etablerat sig som pianovirtuos och sedermera också som notabel tonsättare. Vid den här tiden höll också en ny variant av musikalisk underhållning för borgarhem och kammare att ta form: solosången med klaverackompanjemang, idag oftast känd under det tyska namnet Lied. Dikten Adelaide av Friedrich von Matthison gjorde tydligen ett stort intryck på Beethoven när han först läste den och därav kom inspirationen till en av hans tidigaste solosånger, och samtidigt ett betydande bidrag till den första generationen av tyska Lieder.

Lotta Wennäkoski hör till den etablerade yngre generationen av tonsättare i Finland. Hon studerade ursprungligen violin, bland

annat vid Bartók-konservatoriet i Budapest, innan hon kom in på teori- och kompositionsstudier vid Sibelius-Akademien. Hon undervisades där av bl.a. Eero Hämeenniemi, Paavo Heininen och Kaija Saariaho. Hon har också studerat i Nederländerna under Louis Andriessens ledning.

Wennäkoskis tonsättarprofil har utvecklats i rakt nedstigande led från den finländska åttiotalsmodernismen, men hennes estetiska värld karaktäriseras också av en ofta tystlåten luftighet. Hon har sagt sig sträva efter att i sin musik visualisera rymden och tystnaden mellan tonerna likaväl som de klingande ljuden. Trots att hennes språk är löskopplat från traditionella tonala strukturer, anser hon sig likafullt arbeta i en direkt fortsättning också till den klassisk-romantiska huvudfåra inom vilken hon fick sin grundläggande instrumentalistskolning.

Den första inspirationen till gitarrverket *Balai* som Wennäkoski skrev på beställning av Petri Kumela, fick hon från det allra mest grundläggande och enkla sättet att hantera en gitarr – med Wennäkoskis ord "rämpytys". Verket bygger sålunda på ett rytmiskt lekande med gitarrens klangliga möjligheter och idiomatiska förutsättningar. Mittavsnittet avbryter flödet för några ögonblick med sina dekadenta danssteg. Titeln *Balai* är hämtad från franskan och hänvisar till sopborstar.

Åren just före första världskrigets utbrott har gått till historien som den kanske mest händelserika och omvälvande perioden

någonsin när det gäller den västerländska musiken. Det bubblade och jäste överallt i den övermogna senromantiska soppa man ärvt från föregående sekel och tonsättare från Amerika till Ryssland sökte på olika sätt vägar vidare. Andra Wienskolan med dess läromästare Schönberg och adepterna Anton Webern och **Alban Berg** kom att bli en av de mest inflytelserika när tonalitetens söndervittrande ramar slutligt bröts ner. Men trots att riktningen hade varit klar vittnar alla tre tonsättares musik från den här tiden om den chockartade upplevelsen att plötsligt inte ha något fotfäste alls – total frihet i alla riktningar är inte så lätt att hantera.

Resultatet blev ofta en spröd och koncentrerad musik som i avsaknad av större strukturer att bearbeta, framför sitt vilna budskap inom några få takter. I synnerhet Weberns musik karakteriseras av detta, men samma tendens präglar Alban Bergs opus 5. Den stora skillnaden ligger i Bergs önskan att bygga helheter på melodiska linjer. Första satsens flöde kommer till ett trevande slut när varken melodin eller ackompanjemanget verkar hitta någon utväg ur de upprepade toner de landat på. Andra satsen kontrasterar med en lyrisk känsla andligt besläktad med Ravels estetik. Efter en mycket episodisk tredje sats landar vi slutligen i en mycket ödesmättad final, också den fylld av tvekande öppningar åt olika håll och ett större utbrott innan musiken slutar i fullständig tomhet.

Omständigheterna kring **Johannes Brahms** sena men intensiva intresse för klarinetten har gått till historien som en av de märkvärdigare nycker 1800-talets tonsättare bjudit på. Brahms hade redan tänkt lägga ner fjäderpennan för gott och år 1890 meddelat sin förläggare att inga fler verk var att vänta. Men så ville det sig att han följande år fick höra den virtuose Richard Mühlfeld spela i hovorkestern i Meiningen, och vips kom inspirationen tillbaka med besked. Han komponerade i rask takt några av sina största kammarmusikaliska mästerverk i form av klarinettrion op. 114, klarinettkvintetten op. 115 och de två klarinettsonaterna op. 120. I synnerhet kvintetten och trion har blivit centrala byggstenar i den senromantiska kammarmusikrepertoaren.

Klarinettrion uruppfördes av Mühlfeld, med tonsättaren vid pianot, i november 1891, knappt ett år efter Brahms berömda avskedsbrev till förläggaren. Brahms föreslår i verket hela sin tonsättarvirtuositet, både i hantverket och i känslan för instrumentens möjligheter, inklusive klarinetts breda register. Cellon slår i sitt högre register ofta följe med klarinetten i dialoger som avslöjar det mästerliga hanterandet av kontrapunkt som Brahms framför allt på äldre dagar hade anammat. I både inledningsatsen och finalen introduceras sidotemat som en kanon mellan klarinett och cello, i vilken den senare inverterar temat. Andantino grazioso-satsen är formmässigt en bugning mot tidigare tidsåldrar genom sin karaktär av menuett med två trioavsnitt.

TORSDAG 6.8.200

22.00 Hantverkshuset SALT,
Sjökvarteret, Mariehamn
Hiroshimaafton

Temperakvartetten

Laura Vikman, violin

Silva Koskela, violin

Tiila Kangas, altviolin

Ulla Lampela, cello

Pēteris Vasks (1946-)

Stråkkvartett nr 4 (1999)

I. Elegy

II. Toccata I

III. Chorale

IV. Toccata II

V. Meditation

Konserten slutar ca kl. 22.40.

Ända sedan etablerandet i slutet av 1700-talet har stråkkvartetten som form hållit positionen som kammarmusikens kungsgenre, ett slags symfoni i fickformat och ett mästarprov i kammarmusik för tonsättare. En svacka kunde skönjas under den tidiga efterkrigstiden då traditionella former överlag stod lågt i kurs inom de dominerande radikala avantgardekretsarna. Sedan 1970-talet har kvartetten emellertid, liksom många andra historiska former, återkommit och ingår i de flesta nulevande tonsättares verklistor eller långsiktiga ambitioner.

Också **Pëteris Vasks** har genom sin karriär använt sig av kvartettformatet som en kammarmusikalisk variant av det stråkmusikkomponerande han behärskar så väl. Sedan medlet av 1970-talet har det blivit fem kvartetter (hittills) och de två senaste har bägge komponerats för den amerikanska Kronos-kvartettens räkning. Fjärde stråkkvartetten uruppfördes år 2000 och består av fem satser. Vasks har beskrivit kompositionsprocessen som präglad av tankar kring det gångna seklets blodsutgjutelse och förstörelse, men också den kärlekskraft som ändå lyckas hålla världen i balans.

Dessa tankar ville han föra in i kvartetten som en emotionell drivkraft i verket.

Första satsen föds ur tystnaden och utvecklas till en vemodig exposé över avlägsna och halvt bortglömda minnen. Dessa skymtar förbi som stilistiska kryddor med smak från andra epoker. Den avlöses av det första av två interludier betecknade som toccator. De bygger i allt väsentligt på gemensamt material, som dock bearbetas litet mera utförligt i den senare. Kulminationen i fjärde satsen utformas dock till ett nav i hela verket med citat från en lettisk folkså, "Återvänd, kära sol, till Gud". Influenser från Sjostakovitj kan skönjas. Tredje satsens koral, instucken mellan dessa två intensiva episoder, är något måttfullare i uttrycket, men knappast lugn och harmonisk. Den emotionella intensiteten, sökandet, avlöses bara för en kort stund i kulminationen. Den sista satsen däremot är en sordinerad och stillsam cantablesats som lägger balsam på de sår som de föregående satserna (och seklet) rivit upp. Genom att citera samma folksång som inledningen knyter codan ihop verket till en organisk helhet och återvänder till tystnaden.

FREDAG 7.8.2009

12.00 Sjöfararkapellet,
Sjökvarteret, Mariehamn

Laura Vikman, violin

Petri Kumela, gitarr

Georg Philipp Telemann (1681-1767)

Fantasia för soloviolin nr 2 G-dur

Pēteris Vasks (1946-):

Vientulības Sonate ("Ensamhetens sonat")

för gitarr (1990)

I. Pensieroso

II. Risoluto

III. Con dolore

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Sonat för soloviolin nr 3 C-dur BWV 1005

I. Adagio

II. Fuga

III. Largo

IV. Allegro assai

Konserten slutar ca kl. 12.50.

Georg Philipp Telemanns rykte bland barocktida tonsättare är något kluvet. I en eftervärld som sedan mitten av 1800-talet placerat Bach på högsta tänkbara piedestal, har det ofta hänt att Telemanns bidrag till musikhistorien förringats, medvetet eller omedvetet. Detta alltså trots hans enorma produktivitet och det faktum att han år 1750 var vida mer berömd och uppskattad som tonsättare än Bach. Han lämnade efter sig hela 1046 kantater och 46 passioner från sina många år som kantor vid Johanneum-skolan i Hamburg. Och om hans verk emellanåt röjer en viss hantverkaraktig rutinmässighet, så må det vara honom förlåtet, eftersom hantverket i vilket fall som helst alltid är förstklassigt.

I stil med många andra tonsättare på den här tiden komponerade Telemann flitigt för soloinstrument, både med och utan ackompanjemang. De tolv soloviolinfantasierna från år 1735 skrevs, liksom så ofta är fallet med detta slags verk, med tanke på amatörmusiker- och studentbehov. Det rör sig alltså inte om Extremsport på Bachs nivå, utan små, klart utformade stycken med mönster i den samtida sonaten och influenser från bl.a. Arcangelo Corellis mu-

sik. Fantasian nr 2 i G-dur har en tredelad struktur largo-allegro-allegro.

Gitarren erbjuder, sin rätt så anspråkslösa volym till trots, mycket rika möjligheter till klanglig variation och uppmålande av stämningar från romantisk värme till karg ödslighet. Det är framför allt den senare miljön som figurerar i **Pēteris Vasks'** hittills enda verk för sologitarr, *Vientulības Sonate*, "Ensamhetens sonat". Det är känslan av isolation, utsatthet, separation som leder lyssnaren genom det tresatsiga verket komponerat år 1990. Och Vasks verkar följa den sekvens av negativa passioner som redan under renässansen associerades med känslan av att ha förlorat något eller någon: rädsla eller tankfullhet – ilska – förtvivlan. Första satsen börjar som diskreta skrapningar på ytan av den ensamma tankfullheten, för att utvecklas till en nostalgiskt ljus minnesbild. Mellansatsen, betecknad *risoluto*, är däremot obönhörlig i sin drivkraft, med undantag för en meditativ mittdel som dock snart övertas av de inledande hetsiga löpningarna. Satsen byggs upp mot en kulmination som i själva verket är ett sammanbrott. Efter den urladdningen ser allting ändå bara ännu dystrare ut och verket avslutas i dämpade tongångar utan tecken

på ljusning eller något slut på ensamheten.

Om Telemanns fantasior för soloviolin representerar barocktida bruksmusik på moderat teknisk nivå, så befinner sig **Johann Sebastian Bachs** soloviolinsonater och partitor på den absoluta toppnivån, inte minst när det gäller de krav som ställs på violinisten. De härstammar alla från perioden i Köthen, omkring år 1720, men de exakta omständigheterna kring komponerandet är okända. Bach verkar inte ha skrivit sonaterna för någon bestämd musiker, även om man vet att han vid den här tiden nyligen hade träffat den eminente violinisten Johann Paul von Westhoff, vilken kan ha inspirerat honom till de krävande lösningarna i soloviolinverken.

Sonaten i C-dur BWV 1005 följer den italienska kyrkosonatens fyrdelade formmönster, i likhet med de övriga två sonaterna i Bachs serie soloverk för violin. Den gradvis eskalerande inledningen åtföljs av en omfattande fuga. En rätt så kortfattad largosats leder sedan fram till den sprittande finalen i *allegro assai*. De tre tidigare satserna kräver alla ett omfattande harmoniskt bygge av violinisten, med brutna ackord och harmoniska antydningar, medan finalen alltså är strikt melodiskt uppbyggd.

FREDAG 7.8.2009

19.00 Sankt Görans kyrka, Mariehamn

*Tuulia Ylönen, bassetthorn**Pekka Niskanen, klarinett**Naoko Ichihashi, piano**John Storgårds, violin**Tommi Viertonen, horn***Felix Mendelssohn (1809-1847)**

Trio för klarinett, bassetthorn och

piano nr 2 d-moll op. 114

I. Presto

II. Andante

III. Allegro grazioso

Witold Lutosławski (1913-1994)

Partita för violin och piano

I. Allegro giusto

II. Ad libitum

III. Largo

IV. Ad libitum

V. Presto

Johannes Brahms (1833-1897)

Trio Ess-dur op. 40 för horn,

violin och piano

I. Andante – poco più animato

II. Scherzo: Allegro – Molto meno

allegro – Allegro

III. Adagio mesto

IV. Finale: Allegro con brio

Konserten slutar ca kl. 20.20.

Klarinettens historia från slutet av 1700-talet har åtföljts av en rad slående fall av tonsättare som imponerats och inspirerats av virtuosa instrumentaler, från Mozart och bröderna Stadler till Johannes Brahms och Richard Mühlfeld. Smakprov på bägge dessa symbioser har hörts vid årets Katrina-konserter och det passar därför bra att komplettera med ännu en tredje. **Felix Mendelssohn** var i unga år en stor beundrare av tonsättarkollegan Carl Maria von Weber. Denne i sin tur beundrade storligen klarinettvirtuosen Heinrich Bärmann och hade komponerat flera verk för denne. Så Mendelssohn var givetvis intresserad av att få höra vad Bärmann gick för. Och när de så möttes var också Bärmanns son Carl, skicklig hanterare av bassetthorn, med. Bärmanns lär också ha varit berömda för sin kokkonst, i synnerhet ett slags nudlar i vinsås och Mendelssohn skall som tack för maten ha komponerat sin trio op. 114 i rummet bredvid medan värdarna stökade i köket.

Mendelssohn beskrev verket i ett brev till Bärmann med att hänvisa till kompositionstillfället. I första satsen, en variationssats på ett tema av Bärmann, föreställer sig Mendelssohn hur "Herr Stern, om han förlorat alla sina pengar till dig i kortspel, blir rosenrasande". Andra satsen är väntan på middagen under vilken detta verk skrevs och bassetthornets låga toner är magen som bullrar av hunger. Tredje satsen beskriver kyla, som en parallell till Bärmanns konsertresor till det kalla Ryssland.

Witold Lutosławskis tonsättarkarriär i det efterkrigstida Polen började inte lovande. Hans Bartók-influerade verk stämplades snabbt som formalistiska, något som obönhörligt förde honom ut i kylan. Men situationen ändrades radikalt i och med att partiets "favorit", tonsättarkollegan Andrzej Panufnik år 1954 hoppade av och gick i exil i England. Lutosławski blev därmed något av en tronföljare inom den nya polska musiken och fick relativt sett friare händer att utveckla sin musik. Positionen var fortsättningsvis obekvämt och osäker, men Lutosławski kunde ändå ta intryck av modernismen i väst och bland annat utforma sin egen variant av aleatorisk kompositionsteknik, d.v.s. slumpmässiga inslag. Mot slutet av sitt liv var Lutosławski redan en internationell celebritet och erkänd som en av 1900-talets viktigaste tonsättare.

Partitan för violin och piano komponerades år 1984 på beställning av Pinchas Zuckerman och Mark Neikrug och representerar Lutosławski's senare stil med sin kombination av neoklassicism (gällande form och struktur) och ofta dissonant modernistiskt klangspråk. Verket består av fem sammanhängande avsnitt. De tre huvudsatserna är ordnade enligt klassiskt mönster snabb-långsam-snabb, medan de två interludierna representerar Lutosławski's kontrollerade aleatorik: bägge instrumentalisterna har klart definierade linjer, men följer inget gemensamt tempo.

Att **Johannes Brahms** hyllades som Beethovens sanna efterträdare bland mera

konservativa krafter under det senare 1800-talet är inte så förvånande. Brahms var själv rätt så konservativ i sin hållning och föredrog att se sin musik som en fortsättning på en linje som sträckte sig från tidigaste barock, via Haydn och Beethoven fram till hans egen tid. Detta alltså i (upplevd) motsats till den himlastormande "nytyska" musikestetik som Franz Liszt hade varit en stark proponent för och som Richard Wagner drog till sin spets i sina mastodontiska operor. Brahms var också misstänksam gentemot allehanda nymodigheter såsom Böhm-tvärflöjter, ventiltrumpeter och ventilhorn, vilka började komma ut på marknaden vid den här tiden. De gamla instrumenten klingade bättre, ansåg han. På titelbladet till trion i Ess-dur op. 40 specificerade han övertydligt waldhorn, för att visa att han inte accepterade några nya grunkor i sin musik. Nå, historien gick vidare och numera spelas trion för det mesta på moderna valthorn med ventiler.

Sommaren 1865 vistades Brahms i Clara Schumanns stuga i Lichtenthal, där han komponerade trion op. 40 med den något ovanliga uppsättningen valthorn, violin och piano. Valthornets klang bidrar starkt till den nostalgiska och melankoliska grundstämningen, även om scherzot och i synnerhet finalen knyter an till instrumentets jaktkonnotationer. Det har föreslagits att det vemodiga adagiot i tredje satsen ventilerar sorgen efter tonsättarens mors död föregående vinter.

FREDAG 7.8.2009

21.30 Sankt Görans kyrka, Mariehamn

*Silva Koskela, violin**Tiila Kangas, altviolin**Marko Ylönen, cello**leva Jokubavičiūtė, piano*

Armas Launis (1884-1959)

Nocturne

Pēteris Vasks (1946-)

Kvartett för piano, violin, altviolin
och cello (2001)

I. Preludio

II. Danze

III. Canti drammatici

IV. Quasi una passacaglia

V. Canto principale

VI. Postludio

Konserten slutar ca kl. 22.20.

Armas Launis' tonsättarbana hör till de mera kuriösa i finländsk musikhistoria. Han var med i svängarna under de dynamiska åren just efter sekelskiftet 1900, när generationen efter Sibelius började etablera sig och tonsättare som Kuula, Madetoja, Palmgren m.fl. tog sig för att utveckla sina versioner av finländsk nationell musik. Launis var som musikstudent också med om att etablera insamlandet av och forskandet i folkmusik från olika delar av landet och var i det här avseendet en pionjär likaväl som Ilmari Krohn eller, på svenskt håll, Otto Andersson. Launis utförde redan år 1902 sitt första fältarbete, men mera grundligt och mera avgörande för hans akademiska verksamhet blev det omfattande arbetet med samisk musik som han inledde ett par år senare. Han disputerade år 1910 och fortsatte under ett par decennier sin akademiska karriär i Finland, men lyckades inte riktigt avancera i hierarkin så som han hade önskat. När sedan stämningarna i det folkkonservatorium han grundat och ledde i Helsingfors i slutet av 1920-talet blev fientliga gentemot hans rektorskap, var det kanske närmast med en

viss lättnad som han på grund av dotterns hälsotillstånd flyttade till Nice tillsammans med sin familj. Det var knappast tänkt som en permanent lösning men han förblev bosatt där i resten av sitt liv.

Det är framför allt som operakompositör Launis har gått till historien. Han var också i det avseendet en pionjär, och en produktiv sådan, med tio operor på verklistan (flera av dem har dock inte uppförts till dags dato). Men han har också efterlämnat ett litet antal kammarverk, bland annat två pianokvartetter, en stråkkvartett och Nocturne, som finns både i versioner för violon och piano och för pianokvartett.

Förmedlandet av ett budskap bortom själva noterna verkar ha varit en central del av **Pēteris Vasks'** tonsättarskap genom hela hans karriär. Det här gäller oavsett om verken bär konkreta titlar som leder tankarna i någon viss riktning, eller om titeln är abstrakt, vilket är fallet exempelvis i pianokvartetten. Vasks skrev pianokvartetten för kammarmusikfestivalen i Cork, Irland, år 2001 och han har senare reviderat den ytterligare.

Musiken genomsyras av en känsla av allvarstygnd pregnans, en önskan att meddela åhöraren något essentiellt.

Tonsättaren själv hänvisar också till något av detta i de korta beskrivningar som åtföljer de sex satserna i kvartetten. Preludiet bygger på ett litet motiv byggt på ett kvintintervall, som växer fram från ett pianissimo. Här etableras principen att kulminationen i varje sats är startskottet för följande. Andra satsens huvudmotiv bär inspiration från lettisk folkmusik. Tredje satsen är, enligt tonsättaren, verkets vändpunkt och förmedlar stark sinnesrörelse och ställer frågor utan svar. Den följande Quasi una passacaglia ("nästan som en passacaglia") refererar bakåt i historien med ett upprepat pianomotiv som leder oss genom verket åtföljt av fladdrande stråckackompanjemang, men avbrutet av en "sarkastisk marsch" och en toccata. Canto principale kontrasterar gentemot det föregående i oändligt vackra motiv som utgör en lovsång till tron och kärleken. Det avslutande postludiet för verket till en sorgsen och tystlåten slutpunkt.

LÖRDAG 8.8.2009

19.00 Jomala kyrka
Avslutningskonsert

John Storgårds, violin
Juha Kangas, dirigent
Tallinns kammarorkester

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Divertimento B-dur KV 137

I. Andante

II. Allegro di molto

III. Allegro assai

Pēteris Vasks (1946-)

Konsert för violin och stråkorkester "Talgaisma" ("Fjärran ljus") (1996-1997)

Samuel Barber (1910-1981)

Adagio för stråkar

Pehr Henrik Nordgren (1944-2008)

Symfoni för stråkar op. 43

I. Andantino

II. Con moto

III. Espressivo

IV. Intermezzo (Allegretto)

V. Adagio

Konserten slutar ca kl. 20.40.

Det är inte alltid så lätt att vara tonåring. **Wolfgang Amadeus Mozart** hade färdats kors och tvärs över Europa som barn för att tillsammans med sin syster förevisa sin extraordinära musikaliska begåvning. Under de första 17 åren av sitt liv var han på resande fot åtminstone sju år. Pappa Leopold var emellertid också anställd vid ärkebiskopens hov i Salzburg och så snart Wolfgang Amadeus bedömdes som tillräckligt gammal tog också han säte i hovets orkester.

Läget år 1772 var det att Mozart bedrev intensiv verksamhet för att etablera sig som internationell tonsättare. Han hade rest runt i Italien och presenterat sina verk med feta operakontrakt i sikte, dock utan framgång. Liknande PR-verksamhet bedrevs också i andra riktningar. Mozart var mycket medveten om sin begåvning och hans bild av den sociala status som enligt honom borde följa därav gick i många avseenden stick i stäv mot den gängse bilden av en hovmusikers plats i hierarkin. Det här ledde till problem, i synnerhet sedan greve Hieronymus Colloredo utnämns till ärkebiskop i Salzburg i mars 1772. Stormiga år följde, med talrika konflikter mellan arbetsgivaren och den bångstyryge konstnären, och slutresultatet var att Mozart efterhand sökte sin lycka annorstädes.

Detta faktum hindrade dock inte Mozart från att vara synnerligen produktiv under sina senare tonår. Han skrev exempelvis åtminstone 23 symfonier mellan åren 1770

och 1773. De tre divertimenti K.136-138, som alla härstammar från år 1772, kallas ibland Salzburg-symfonier. Detta utgående från tanken att Mozart eventuellt skrev dem för stråkar med baktanken att vid behov snabbt kunna komplettera med några blåsarstämmor till regelrätta symfonier. Å andra sidan framförs de numera ofta också som stråkkvartetter och det är obekant om termen divertimento för de här verken är Mozarts eget val. Formen följer den typiska italienska sinfonians mönster från den här tiden.

Violinkonserten som form har, på samma sätt som symfonin och många andra "klassiska" format, genomgått många metamorfoser under seklernas lopp – inte minst under det senaste med alla dess musikalska omvälvningar. Det är inte alltid så lätt att definiera vad som till exempel utgör en konsert eller en symfoni idag. Men i fallet Tala gaisma av **Pēteris Vasks** är genren otvetydig, trots att verket är skrivet i en enda lång sats. I den obrutna musikalska helheten urskiljs ändå en tredelad struktur, långsam-snabb-långsam, som bidrar till att befästa känslan av konsertformat. Violinkonserten skrevs år 1996-1997 på beställning av violinisten Gidon Kremer och hans nygrundade ensemble Kremerata Baltica.

Vasks använder sig i violinkonserten av ett tonspråk som genomgående är fast förankrat i den traditionella tonaliteten. Tonen i verket är genomgående mycket allvarlig, oftast vemodig och skir, men ställvis också

upprivande och ångestladdad. Ur inledningens fladdrande glimtar växer en lång och ytterligt sorgsen melodi fram i solostämman, med ett gradvis växande ackompanjemang, ända till den första solokadensen. Denna används av Vasks, liksom så ofta av Sjos-takovitj, inte för att avrunda, utan snarare för att bygga upp en spänning inför nästa orkesterinsats, som oväntat nog är om möjligt ännu mera dämpad än början. Den snabba mittsatsen utvecklar så ett enkelt motiv byggt kring ett halvtönssteg. Återigen kulminerar utvecklingen i en solokadens, denna gång rent av vild, för att avlösas av en återgång till de vemodigt flytande stämningarna. Efter ytterligare ett par urladdningar, skräckinjagande och brutala, avslutas verket i en stilla och kristallklar, men ack så flyktig valsepisod.

I musiken går det ibland så att vissa verk blir odödliga slagdängor och inkorporeras som en del av det allmänna medvetandet. Det här kan ske av mycket varierande orsaker, ibland klara och begripliga och andra gånger mycket obskyra. Bachs d-molltoccata för orgel, Beethovens femte symfoni (början) och Carl Orffs O fortuna ur Carmina Burana är alla exempel på musik som av olika anledningar fastnat i den stora publikens öra. Ett verk med liknande status är den amerikanske tonsättaren **Samuel Barbers** Adagio, ursprungligen skrivet som en del i hans stråkkvartett från år 1936. Adagiot arrangerades sedermera för stråkorkester och har i den tappningen

totalt förmörkat den ursprungliga kontexten. Och visst är det kraftfull musik i all sin rättframma enkelhet, det ska inte förnekas. Det är knappast förvånande att exempelvis otaliga filmregissörer valt att använda verket i sina filmer. Samtidigt kan man inte låta bli att hysa medkänsla för Barber, som ju också komponerade mycket annan musik som numera sällan framförs.

Det samarbete som tonsättaren **Pehr Henrik Nordgren** och Juha Kangas med sin Mellersta Österbottens Kammarorkester odlade under flera decennier kan nog med fog betecknas som ett av de mest fruktsamma i finländskt musikliv. Nordgren kunde komponera med en specifik och välbekant sammansättning och dirigent i åtanke och dessa presenterade synnerligen förtjänstfullt hans musik för omvärlden. Nordgren skrev också under många år konsertpresentationer för orkestern.

När Nordgren komponerade symfonin för stråkar år 1978 var samarbetet med Kangas redan väletablerat och verket skrevs specifikt för kammarorkestern, som då ännu var knuten till musikinstitutet i Karleby och bestod av unga musikstudenter. Nordgren gjorde vissa avväganden gällande stämmornas svårighetsgrad, men det hindrade honom inte från att använda hela sin kompositionstekniska palett, med diatoniska komponenter kontrasterade med tolvtonsserier och konventionella speltekniker med intensiva klangliga effekter. De fem satserna bildar en "symfoni" i klassisk bemärkelse

närmast genom en anda av sonatformad helhetsbehandling. Det praktiska genomförandet går sedan klart utanför dessa ramar. Inledningen, mittsatsen och finalen är alla långsamma satser som inramar den kontrastrika andra satsen och det flyktiga lilla intermezzot. Tyngdpunkten i verket ligger nog i finalen, vars täta och gripande harmoniska väv emellanåt stannar upp och klarnar i durtreklanger, av vilka den sista leder verket till en lugn avslutning.

**En annorlunda
blombutik.**

**CITY
BLOMMOR**

Torggatan 5, tel. 16 388.
cityblommor@aland.net
Öppet: vard. 8.30–18.00,
torsd 8.30–20.00, lörd 10.00–15.00

Artister

Naoko Ichihashi, piano

Naoko Ichihashi utexaminerades år 1981 från Tohos musikhögskola i Tokyo och antogs samma år till University of Indiana för att studera piano under professor György Seböks ledning. År 1986 vann hon den interna pianotävlingen vid universitetet och samma år prisbelönades hon som bästa ackompanjator vid Tjajkovskij-violintävlingen i Moskva.

År 1987 utexaminerades Ichihashi från Indiana och flyttade över till Sibelius-Akademien som undervisningsackompanjator. Samtidigt blev hon medlem i Avanti!. Hon gav sin debutkonsert i Helsingfors år 1990. Åren 1991-1992 studerade hon vid École Normale i Paris under Mariana Ribicks ledning och mottog där diplommet Licence de Concert. Efter detta har hon bl.a. verkat som lärare vid konservatorierna i Tammerfors och Åbo, samt vid yrkeshögskolan Stadia/Metropolia.

Naoko Ichihashi konserterar flitigt som solist och kammarmusiker i Finland och Japan. År 1993 fick hon andra pris vid kammarmusiktävlingen i Uleåborg och anslöt sig till Finlands Solistförening. Hon fungerade som domare vid Helmi Vesa-pianotävlingen i Helsingfors år 2001.

Blåsarkvintetten II Vento

Blåsarkvintetten II Vento är en nykomling i Finlands musikliv. Kvintetten är inte någon världsberömdhet, och inte heller har den gjort skivor för någon branschjätte – ännu! I själva verket är även namnet nyuppfunnet. Men kvintetten är lyckligt lottad genom att den består av några av toppmusikerna i sina fack som alla förenas i glädjen att spela.

II Vento föddes år 2006 under Raumo Festivo. Klarinettisten Tuulia Ylönen, valthornisten Tommi Viertonen, oboisten Veera Pesu och fagottisten Bridget Allaire-Mäki spelade tillsammans för första gången när de uppförde Mozarts kvintett för piano och blåsare. De upptäckte snart, att den kammarmusikupplevelse som de hade delat i Raumo inte kunde förbli en isolerad företeelse. Följande steg var att hitta flöjtisten Matti Närhinsalo och sedan grundade de en träblåsarkvintett. Kvintetten började repetera och gav sin första konsert sommaren 2007.

Medlemmarna i II Vento är erfarna kammarmusiker och har uppträtt både i Finland och utomlands. Var och en av dem verkar i någon av de bästa orkestrarna i Finland: Tuulia Ylönen, Veera Pesu, Tommi Viertonen och Matti Närhinsalo är medlemmar av Finlands Nationaloperas orkester medan Bridget Allaire-Mäki är grundande medlem i Tapiola Sinfonietta.

Namnet II Vento valdes som namn för kvintetten efter ett långt resonemang. Det betyder inte enbart "vind" på italienska, utan det anspelar även på de virvelvindar som blåste i lämpliga riktningar och sammanförde dessa musiker till att dela glädjen i att spela kammarmusik. II Vento ser fram emot många gemensamma konserter i framtiden.

Matti Närhinsalo inledde sina flöjtstudier som åttaåring vid Villmanstrand musikinstitut för Aino-Majja Talasmo-Haili.

Vid Sibelius-Akademien började han år 1989, på ungdomsavdelningen för Petri Alanko och senare för Ilpo Mansnerus och fortsatte i utbildningsprogrammet för utövande musik år 1996 för Mansnerus och senare för Mikael Helasvuo. Sin A-examen avlade Närhinsalo våren 2003 med utmärkta vitsord. Han har också deltagit i mästartkurser för Michael Martin Kofler, Paul Edmund-Davies, Andrea Lieberknecht, Philippe Bernold och Emily Beynon.

Närhinsalo var t.f. vicesämledare för flöjt i Vasa stadsorkester under säsongen 1999-2000 och i Uleåborgs symfoniorkester åren 2001-2005. Våren 2003 gästade han Radions symfoniorkester som t.f. flöjtist. Sedan hösten 2005 är Närhinsalo vicesämledare i Finlands Nationaloperas orkester.

Förutom i II Vento är Matti Närhinsalo medlem i Blåskvintetten Arktinen Hysteria, som gästade Musikfestspelen Korsholm åren 2004 och 2006 samt Konsertserie Katrina 2005. Närhinsalo har uppträtt som kammarmusiker också vid Kammarmusikdagarna i Villmanstrand åren 1996-1998 och vid Kammarmusik vid Tusby träsk sedan 1998.

Veera Pesu inledde sina oboestudier vid musikinstitutet i Villmanstrand för Timo Lehtonen och Matti Jylhä-Vuorio. Vid Sibelius-Akademien studerade hon för Jorma Valjakka och Aale Lindgren och avlade musikmagisterexamen år 2001 samt gav sin debutkonsert år 2003. Hon fortsatte sina studier i Tyskland för Thomas Indermühle och i Sverige för Erik Njord-Larsen, och har deltagit i mästartkurser för bl.a. Ingo Goritzki och Maurice Bourgue.

Veera Pesu började i Åbo filharmoniska orkester år 1997 och följande år blev hon stämledare. Hon har uppträtt flera gånger som solist i orkestrens konserter. Sedan våren 2005 är hon alternerande stämledare i Finlands Nationaloperas orkester. Hon har också varit med i Nyslott Operafestival-orkester under flera säsonger. Pesu har spelat kammarmusik vid många festivaler, bl.a. Nagu Kammarmusikvecka och Raumo Festivo.

Tuulia Ylönen har studerat klarinett för Osmo Vänskä, Reijo Koskinen, Kari Kriikku och Charles Neidich och i London för John McCaw och Michael Collins. Hon avlade sin diplomexamen vid Sibelius-Akademien med utmärkta vitsord år 1995 och gav sin debutkonsert ett år senare. Ylönen har deltagit i mästar kurser för bl.a. Thomas Friedl, György Kurtág och Ralf Gothoni.

Tuulia Ylönen har framträtt som kamarmusiker vid musikfestivalerna i Kuhmo, Kimito och Nystad i Finland samt i många europeiska länder, t.ex. Lockenhaus i Österrike. Hon har också aktivt uppfört ny finsk musik, bl.a. som medlem av Zagros-ensemblen. Hon verkade som stämledare i Sinfonia Lahti under åren 2003-2005, och är nu alternerande stämledare i Finlands Nationaloperas orkester.

Tommi Viertonen

studerade valthorn vid Sibelius-Akademien för Antero Kasper och Timo Ronkainen, och avlade

diplomexamen våren 1999 med utmärkta vitsord. Han fortsatte sina studier i London för Jeffrey Bryant och i mästar kurser för Michael Hölzel, Radovan Vlatkovic och Dale Clevenger.

Tommi Viertonen valdes till stämledare för valthornsgruppen i Finlands Nationaloperas orkester år 2003. Före det hade han verkat över tio år vid Helsingfors stadsorkester och tidigare också i Villmanstrand, Tammerfors, Tapiola Sinfonietta och Radions symfoniorkester.

Viertonen spelar naturhorn bl.a. i Ensemble Schrat, Sjätte våningens orkester, Opus X, Helsingfors Barockorkester och Musikaliska sällskapet för historiska valthorn. Han har också gästat Radiosymfonikerna i Sverige och Bayern flera gånger som solovalthornist.

Tommi Viertonen har uppträtt som solist med bl.a. Helsingfors stadsorkester, orkestern Finland 75, Lojo och Villmanstrands stadsorkestrar, Tampere Filharmonia, Virtuosi di Kuhmo och Tapiola Sinfonietta. Viertonen verkar också som lärare vid Sibelius-Akademien.

Bridget Allaire-Mäki började spela fagott som 17-åring när hon studerade vid konstgymnasiet i Cincinnati. Hon fortsatte sina studier för Willard Elliot vid Northwestern University i Chicago och för Otto Eifert vid University of Cincinnati College-Conservatory of Music. Hon fortsatte sina studier vid Conservatoire de Musique i Genève med Roger Birnstingl som lärare. Samtidigt spelade hon i Operaorkestern i Lyon med John Eliot Gardiner som dirigent.

Bridget flyttade till Finland år 1987 och blev en av de första musikerna i Tapiola Sinfonietta, där hon fortfarande är verksam. Hon har uppträtt mycket som solist och som musiker, både i Finland och utomlands. Hon har gästat många finska orkestrar och talrika musikfestivaler, t.ex. Oulunsalo Soi, där hon var Årets Konstnär år 2002.

Tillbaka till Peipussjön

Fotoutställning på Nordens Institut

Gränsen mot Ryssland stängdes i samband med att Estland återvann sin självständighet och då försämrades de gammaltroendes levnadsförhållanden vid Peipussjön. Idag har livet vid Peipussjön tagit fart igen och människor från olika länder har börjat intressera sig för deras kultur, även om alla inte förstår den lokala kulturella bakgrunden. De estniska fotograferna Annika Haas, Age Peterson och Birgit Püve har under sju års tid fotograferat i byarna kring Peipussjön i Estland.

Nu får vi även på Åland ta del av den färgstarka och livsbejakande utställningen.

Välkommen till Nordens Institut på Köpmansgatan 4!

Öppet under Katrinas kammarmusik vardagar kl. 10.00-16.00. Övriga tider enligt överenskommelse, tel. +358 18 25242.

leva Jokubavičiūtė, piano

Den litauiska pianisten leva Jokubavičiūtė är känd för sitt djupt musikaliska och emotionella engagemang i en vidsträckt repertoar. Hon framträder regelbundet i Europa, USA och Sydamerika. Kritiker har beskrivit henne som en musiker med "knivskarpt intellekt och insikt" (Washington Post) och hennes musicerande som "elegant och engagerande" (Wall Street Journal). År 2006 förärades hon ett Fellowship-stipendium från Borletti-Buitoni-stiftelsen.

Under de senaste säsongerna har leva debuterat med Chicago Symphony Orchestra under James Conlons ledning vid Ravinia-festivalen och gjort sin brasilianska orkesterdebut i Rio de Janeiro under Ligia Amadios ledning. Hon har framfört recitalkonserter i Vilnius, Chicago (inom Dame Myra Hess-serien), New York (Caspary Hall) och Washington DC (Freer Gallery).

Hösten 2009 ger Labor Records i sin Music of Tributes-serie ut levas världspremiärinspelningar av musik skriven till minnet av Alban Berg, av kompositörer som Scelsi, Ali-Zadeh, Finney, Gilboa och Apostel. Dessa verk kombineras med Bergs pianosonat op. 1 och Fyra sånger op. 2.

leva är en eftersökt kammarmusiker som nyligen framträdde i Stern-auditoriet i Carnegie Hall. Hon turnerar regelbundet med ensemblen Musicians from Marlboro. Hennes pianotrio Trio Cavatina debuterade i New York och Boston år 2006. Årligen framträder hon vid festivaler som Marlboro, Ravinia, Bard, Prussia Cove, La Lointaine och Schleswig-Holstein. Hon har examina från Curtis Institute of Music och Mannes College of Music med lärare som Seymour Lipkin och Richard Goode.

Juha Kangas, dirigent

Juha Kangas inledde sin musikerbana som spelman. Hans väg till kapellmästare är exceptionell: inte så mycket formella studier, desto mer erfarenhet som utövande musiker. Han studerade violin vid Sibelius-Akademien för Onni Suhonen. Efter avslutade studier verkade han fem år som altviolinist vid Helsingfors stadsorkester, varefter han blev violinpedagog vid Mellersta Östernbottens musikinstitut (1972-1986). Vid sidan av undervisningen grundade han år 1972 Mellersta Östernbottens Kammarorkester, för vilken han också fungerade som konstnärlig ledare fram till senaste höst.

Åren 1995-1996 var Juha Kangas verksam som konstnärlig ledare för Tallinns kammarorkester och 1995-1998 som gästdirigent vid Lahtis stadsorkester. Från och med hösten 2001 är Kangas anknuten till Åbo filharmoniska orkester som gästdirigent. Kangas har uppträtt som gästdirigent på olika håll i Finland och Europa, t.ex. med Münchner Philharmoniker, Bambergers Philharmoniker, Münchener Kammerorchester och Kremerata Baltica.

Juha Kangas tilldelades Statens tonkonstpris år 1992 och 1998 erhöill han Lettlands stora musikpris, Pro Finlandia-medaljen och Finlandspriset samt år 1999 det estniska Heino Ellerpriset.

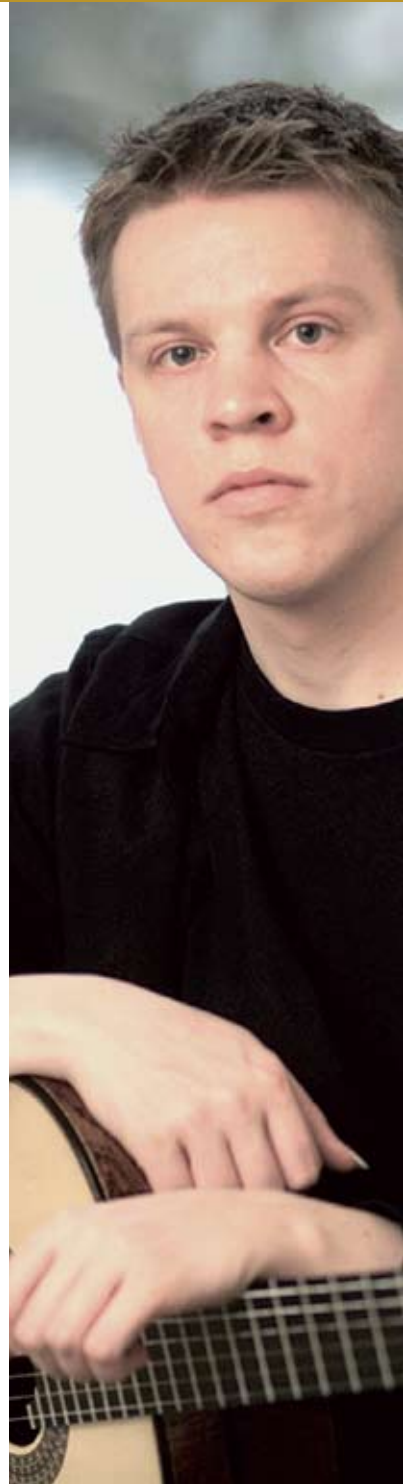
Petri Kumela, gitarr

Petri Kumela studerade vid Helsingfors konservatorium under Juan Antonio Muros ledning och i Tyskland med Franz Hálasz. Han utexaminerades från Hochschule für Musik Nürnberg-Augsburg år 2000 med hedersomnämmandet "Summa cum Laude". Han tilldelades två år i följd det exklusiva tyska stipendiet för utbytestuderande DAAD för att fortsätta studierna vid Hálasz mästarkurs. Han var den första gitarristen som antogs till den uppskattade studielinjen Meisterklassen och tog med framgång diplomexamen däri från år 2002. Kumela har kompletterat sina studier med många andra mästarkurser, med bl.a. Leo Brouwer, Oscar Ghiglia, Alirio Díaz, Eduardo Egüez och David Russell.

Petri Kumela har vunnit första pris i de internationella tävlingarna Scandinavian Guitar Festival och Stafford Classical Guitar Recital. Han har förutom i Finland framträtt i många europeiska länder, Sydamerika, USA och Japan. I hemlandet har han deltagit i många festivaler och konsertserier, bl.a. St Michels musikfestspel, Konsertserie Katrina, Avanti!s sommarfestival, Oulunsalo Soi och Musica Nova. Hans första skiva, Recital, gavs ut år 2002. Utöver sina solokonsertser är han aktiv som kammarmusiker och har framträtt med bl.a. ensemblerna Avanti! och Tampere Rav, samt med Izumi Tateno, Julius Berger och kvartetterna Eusia och Tempera.

Petri Kumela är särskilt engagerad i nutida musik och har uruppfört flera kompositioner både i Finland och utomlands. Bland tonsättare som tillägnat honom sina verk finns Paavo Korpijaakko, Jan Vainio, Riikka Talvitie och Pehr Henrik Nordgren, som för Kumela skrev hela sex kompositioner i olika sammansättningar. Skivan Spellbound Tones – P.H. Nordgrens verk för gitarr, gavs ut år 2005 och fick strålande recensioner. En skiva med verk av Carl Philipp Emanuel Bach gavs ut år 2007.

Petri Kumela undervisar vid Helsingfors konservatorium och vid yrkeshögskolan Stadia/Metropolia.

Pekka Niskanen, klarinett

Pekka Niskanen inledde sitt arbete som stämledare vid Lapplands kammarorkester i mars 2000.

Klarinett började han spela vid Åbo musikgymnasium under Esko Parikkas ledning. Han fortsatte sina studier vid Åbo konservatorium för Seppo Salovaara och senare för Tapio Liukkonen och avlade sin examen 1999. Hösten 1998 inledde han sina studier vid Sibelius-Akademien, programmet för utövande musik, under Harri Mäki och Kari Kriikku. I november 2004 avlade han diplom i klarinettspel och blev musikmagister sommaren 2008.

Pekka Niskanen har deltagit i mästartkurser för bl.a. Alan Hacker, Anna-Maija Korsimaa, Kari Kriikku, Roman Guyot, Andrew Marriner och Charles Neidich. Han har dessutom studerat kammarmusik för Ilmo Ranta och Ralf Gothóni. Under ett Erasmusutbyte vid Rotterdams konservatorium studerade han för Nancy Braithwaite (klarinett) och Henri Bok (basklarinett).

Pekka Niskanen har tidigare spelat i Åbo stadsorkester, Seinäjökis stadsorkester, Nationaloperans orkester och Avanti!

John Storgårds, violin

John Storgårds är en av de mångsidigaste och mest respekterade finländska musikerna i sin generation. Han har blivit en ledande tolkare av och förkämpe för nya och sällan framförda verk samtidigt som han har en mera bekant repertoar. Hans kreativa programplanering är ett kännemärke bekant över hela världen.

John Storgårds inledde en fyraårsperiod som Helsingfors stadsorkesters överkapellmästare hösten 2008. Han har gästdirigerat orkestern sedan 1994 och är dess första gästkapellmästare sedan hösten 2003. Kapellmästaren och violinisten Storgårds studerade violin under ledning av bl.a. Esther Raitio och Jouko Ignatius i Finland och Chaim Taub utomlands. Han fick sitt kapellmästardiplom vid Sibelius-Akademien 1997 med utmärkta vitsord.

För tillfället har Storgårds tre fasta engagemang. Han är också konstnärlig ledare för Lapplands kammarorkester (sedan 1996) och Tammerfors filharmonikers överkapellmästare (fram till våren 2009). Tidigare har han varit engagerad hos Ylioppilaskunnan soittajat (1992-1996), Uleåborgs stadsorkester (1997-2000) och Tapiola Sinfonietta (2001-2003). Som kapellmästare har Storgårds regelbundet gästdirigerat inhemska symfoniorkestrar inklusive kammarorkestern Avanti!. Han har också dirigerat flera framgångsrika produktioner på Finlands Nationalopera.

I juli 2005 debuterade Storgårds med stor framgång på London Proms-konserterna som dirigent för BBC Symphony Orchestra. Samarbetet med BBCSO fortsätter. Storgårds gästar även Scottish Chamber Orchestra och Torinos

RAI minst en gång per säsong. Säsongen 2007-2008 dirigerade han även bl.a. Stockholms och Oslos filharmoniker, Orquesta Nacional de Porto, Staatskapelle Weimar, English Chamber Orchestra och Australian Chamber Orchestra.

Som kapellmästare gör Storgårds skivinspelningar. Den färskaste innehåller orkesterverk av Andrzej Panufnik (Tampere Filharmonia, Ondine). Med Helsingfors stadsorkester gjorde han 2004 premiärintspelningar av amerikanen John Coriglianos belönade musik.

Storgårds är flitig även som violinist. Han är den finländska violinist som har gjort flest konsertskivor, över tio stycken. Den senaste tiden har Kaija Saariahos violinkonsert *Grav* haft en central plats i hans repertoar. De av skivbolaget Ondine utgivna tolkningarna av violinkonsertser av bl.a. Schumann, Melartin, Saariaho och Nordgren har väckt stort internationellt intresse och har tilldelats flera pris. Pēteris Vaskskivan, på vilken Storgårds uppträder som både violinist och kapellmästare, tilldelades Cannes Classical Award som årets skiva våren 2004.

Hösten 2002 tilldelades Storgårds Statens tonkonstpris och Jenny och Antti Wihuris fonds pris. Våren 2006 tilldelades han Finska kulturfondens Elias Lönnroth-medalj.

Tallinns kammarorkester

Tallinns kammarorkester grundades 1993 av Tõnu Kaljuste, som knutit ett nära samarbete mellan orkestern och Estniska Filharmonins Kammarkör. Orkestermedlemmarna är var och en enastående musiker som ofta framträder solistiskt.

CD:n *Te Deum* med Tallinns kammarorkester och Estniska Filharmonins Kammarkör låg på Tio-i-topp-listan i över ett år och fick många kritikerrosor. Tillsammans har de två ensemblerna också framträtt på festivaler och gjort konsertturnéer till Kanada, USA, Japan och många europeiska länder.

I sina instrumentala program har orkestern samarbetat med dirigenter som Terje Tonnesen, Samuel Wong, Eri Klas, Olari Elts, Paul Mägi, Arvo Vollmer och Kristjan Järvi. Tõnu Kaljuste har varit orkesterns chefsdirigent i omgångar, växelvis med Juha Kangas som numera är dess konstnärlige rådgivare och förste gästdirigent.

Temperakvartetten

Kärleken till kammarmusik och viljan att utveckla stråkkvartetten som instrument har alltsedan grundandet år 1997 förenat medlemmarna i Temperakvartetten. Temperakvartetten utsågs 2001 till Finland Festivals "Årets unga artist". Under perioden 2000-2001 representerade kvartetten "Birmingham Symphony Hall" i European Concert Hall Organizations konsertserie Rising Stars och fick därigenom tillfälle att debutera i Carnegie Hall i New York, Wigmore Hall i London, Concertgebouw i Amstедam, Musikverein i Wien, Palais des Beaux-Arts i Bryssel, Megaron-konserthuset i Aten, Köln Philharmonie och Birmingham Symphony Hall.

Kvartetten har turnerat i de flesta europeiska länder, i Mellanöstern, Asien och USA. I hemlandet har de framträtt på de flesta av de namnkunnigaste festivalerna och fungerade 2004-2007 som konstnärlig le-

dare för Riihimäki Sommarkonserter. Kvartetten har spelat in Sibelius' hela produktion för stråkkvartett för skivbolaget BIS.

Temperakvartetten har studerat vid Sibelius-Akademien för Risto Fredriksson och Marko Ylönen. Dessutom har kvartetten under två års tid fortbildat sig som kammarmusikensemble utomlands. Under 1998-1999 avlade kvartettens medlemmar en Master of Music-examen i kammarmusik vid Royal College of Music i London med Simon Rowland-Jones och Chilingariankvartetten som lärare. Därefter studerade ensemblen ett år vid Edsbergs musikhögskola i Sverige under Mats Zetterqvists ledning.

Laura Vikman spelar på en Andrea Guarneri-violin (1680), Tiila Kangas på en Felice Guadagnini-altviolin (1856) och Ulla Lampela på en Claude Pierray-cello (1714). Instrumenten tillhör Suomen Kulttuuri-rahastos värdeinstrumentsamling.

Ulla Lampela, cello

Ulla Lampela avlade diplomexamen med utmärkta vitsord hösten 2004 och utexaminerades som musikmagister från Sibelius-Akademien våren 2005. Lampelas lärare vid Sibelius-Akademien var Timo Hanhinen, Marko Ylönen och Hannu Kiiski. Lampela har kompletterat sina studier utomlands som medlem i Temperakvartetten. Under 1998-1999 studerade kvartetten vid Royal College of Music i London och avlade Master of Music-examen i kammarmusik och år 1999-2000 fortsatte kvartetten sina studier i Sverige vid Edsbergs musikhögskola.

I januari 1998 kom Lampela på delad fjärde plats vid cellotävlingen i Åbo. Hon fungerar också som konstnärlig ledare för kammarmusikveckoslutet i Kauhava och som cellolärare vid Östra Helsingfors musikinstitut.

Tiila Kangas, altviolin

Tiila Kangas inledde sina violinstudier som sjuåring vid Mellersta Österbottens musikinstitut och bytte som femtonåring till altviolin. Vid Sibelius-Akademien undervisades hon av Atso Lehto och Ilari Angervo och hon studerade även barockviola under Sirkka-Liisa Kaakinens ledning. Hon avlade diplomexamen våren 2003. Kangas har därutöver studerat kammarmusik tillsammans med Temperakvartetten vid Royal College of Music i London och vid Edsbergs musikhögskola i Sverige.

Tiila Kangas har spelat altviolin i Temperakvartetten sedan den grundades och har verkat aktivt även i andra ensembler. Kangas var vicesämledare i Sinfonia Lahti till hösten 2008 då hon blev medlem i Helsingfors stadsorkester. Sedan 2004 är hon konstnärlig ledare för Katrina Kammarmusik på Åland.

Silva Koskela, violin

Silva Koskela inledde sina violinstudier vid Mellersta Österbottens musikinstitut (nuv. konservatorium) under Juha Kangas' ledning. Hon har även studerat violin och kammarmusik vid Mellersta Finlands konservatorium, Sibelius-Akademien, Utrechts konservatorium och med Temperakvartetten vid Royal College of Music i London och Edsbergs musikhögskola i Sverige.

Hon avlade Master of Music in Chamber Music Studies år 2001 och blev musikmagister från Sibelius-Akademien år 2003. Silva Koskela verkar som lektor i violin vid Tammerfors konservatorium sedan år 2002.

Laura Vikman, violin

Laura Vikman har studerat vid Sibelius-Akademien och vid Hochschule für Musik i Köln. Därutöver har hon deltagit i flera mästarcurser. Vikman har framträtt som solist med bl.a. Belgiska nationalorkestern, Radions symfoniorkester samt Kuopios och St Michels stadsorkestrar. Hon har också spelat i Sverige, Österrike och Tyskland samt vid många festivaler i Finland och utomlands. Recitaler och egna konserter har Vikman hållit i Finland, Tyskland, Österrike och USA. Hon har även två gånger inbjudits till Bach-festivalen i Istanbul.

Vikman har belönats med andra pris vid Vittorio Gui-kammarmusiktävlingen i Florens (inget första pris delades ut), andra pris vid Bach-violintävlingen i Leipzig år 2002, andra pris vid violintävlingen i Kuopio år 2000 och andra pris vid den internationella Beethoven-violintävlingen i Tjeckien år 1998. Hon har verkat som konsertmästare i Helsingfors Barockorkester, Avanti!, Sjötte våningens orkester och den österrikiska Arpeggione-orkestern. Sedan år 2002 är hon tredje konsertmästare i Radions symfoniorkester och sedan år 2003 första violinist i Temperakvartetten.

Pēteris Vasks, kompositör

Pēteris Vasks föddes i Aizpute, Lettland, som son till en baptistpastor. Han utbildade sig till kontrabasist och spelade i flera lettiska orkestrar före han antogs till det statliga konservatoriet i Vilnius, Litauen, för att studera komposition. Detta steg var speciellt svårt på grund av sovjetregimens förtryck av baptister. Han började bli känd utanför Lettlands gränser på 1990-talet när Gidon Kremer tog sig an hans verk och numera är han en av de mest inflytelserika och prisade europeiska tonsättarna.

Vasks tidiga stil ansluter sig nära till Witold Lutoslawskis, Krzysztof Pendereckis och George Crumbs aleatoriska experiment. Senare verk inkluderar element från lettisk folkmusik, exempelvis hans Konsert för engelskt horn (1989). Hans verk är vanligen mycket klara och kommunikativa till sin struktur, med en fast och stadig känsla för harmoni. Lyriska avsnitt avlöses ibland av hetsiga dissonanser eller dystra, marschliknande episoder. Han har också använt sig av minimalistiska tekniker, dock utan att någonsin bli för fast rotad i någon särskild stil.

Vasks är starkt engagerad i sin omvärld och man kan i många av hans verk förmäta känslan både av orörd och av förödd natur, exempelvis i andra stråkkvartetten (1984). Andra viktiga verk är Cantabile (1979) och Musica dolorosa (1984), samt Bass Trip för kontrabas (2003). Han har skrivit fem stråkkvartetter, av vilka de två senaste tillägnats Kronos Quartet. Vasks

mottog Herder-priset i Wien år 1996 och Lettlands stora musikpris år 1997, det senare för sin violinkonsert Tala Gaisma (1996-1997). Bland övriga verk bör nämnas Viatore, Andra symfonin och Music for a Deceased Friend.

Marko Ylönen, cello

Marko Ylönen (f. 1966) var redan som 15-åring finalist i Åbo Cellotävling. År 1990 vann han andra pris vid den nordiska cellotävlingen i Åbo och samma år sjätte pris i Tjajkovskij-tävlingen i Moskva. Våren 1996 vann Ylönen Concert Artists Guild-tävlingen i New York.

Ylönen har uppträtt som solist och kammarmusiker överallt i Europa samt i Australien, Nya Zeeland och USA.

Ylönen var stämledare för Tapiola Sinfonietta 1987-1988 och 1990-1991 och därefter första solocellist i Radions symfoniorkester fram till 1993. 1995-1999 var Ylönen cellist i Nya Helsingforskvartetten. Sedan 2000 är han lektor i cello- och kammarmusik vid Sibelius-Akademien.

Marko Ylönen har spelat in Rodion Stsedrins cellokonsert "Sotto Voce" tillsammans med Helsingfors stadsorkester under Olli Mustonens ledning (Ondine 2000), en duo-skiva – "Folk Cello" – tillsammans med pianisten Martti Rautio (Finlandia 1999),

Haydns och C.P.E. Bachs cellokonsert tillsammans med Mellersta Österbottens Kammarorkester och Juha Kangas (Finlandia 1994), P.H. Nordgrens tredje cellokonsert också med Mellersta Österbottens Kammarorkester under Juha Kangas ledning, Rautavaaras cellokonsert med Helsingfors stadsorkester under ledning av Max Pommer (Ondine 1994) och P.H. Nordgrens cellokonsert nr 1 med Mellersta Österbottens Kammarorkester och Juha Kangas (BIS 2003).

Ylönen studerade cello i Keuruu vid Jyväskylä konservatoriums verksamhetspunkt och för Csaba Szilvay i Östra Helsingfors musikinstitut, vid Sibelius-Akademien för professor Erkki Rautio och Heikki Rautasalo samt under ledning av professor Heinrich Schiff vid musikakademien i Basel, Schweiz.

Somrarna 2003 och 2008 var Ylönen konstnärlig ledare för Musikfestspelen Korsholm, en post han sköter också år 2010.

Marko Ylönen spelar på en Matteo Goffriller-cello.

KULTURFÖRENINGEN KATRINA

Namnet Katrina har Kulturföreningen lånat av den åländska författarinnan Sally Salmi-
nens succéroman med samma namn. Katrinas kammarmusikfestival startade år 2000,
samma år som Musikteatern Katrina hade nypremiär. Sedan dess har publiksiffrorna
ständigt vuxit. Återkommande besökare är naturligtvis kulturföreningens medlemmar,
nu över 350 – både bofasta och "sommarälänningar". Musikälskare från Norden och
övriga Europa väljer också att tillbringa några sensommardagar på Åland i samband
med festivalen.

Medlemsavgiften är 10 euro per kalenderår och berättigar till rabatterat pris på
konserter i föreningens regi. Medlemsavgiften inbetalas till Andelsbanken för Åland
557804-231826, Ålandsbanken 660100-1156538 eller Nordea 163030-1743.

Förutom kammarmusikfestivalen i augusti ordnar Katrina en vinterkonsert, en för-
sommarkonsert och en allhelgonakonsert.

Försäkringar på hemmaplan

*Fraktlinje
Långnäs–Nådendal.*

www.lillgaard.aland.fi

Rederi AB Lillgaard

PRESENTATION AV MEDVERKANDE

Bridget Allaire-Mäki	10, 42
Naoko Ichihashi	38
Blåsarkvintetten Il Vento	39
Ieva Jokubavičiūtė	43
Juha Kangas	44
Tiila Kangas	8, 50
Silva Koskela	51
Petri Kumela	45
Ulla Lampela	50
Pekka Niskanen	46
Matti Närhinsalo	40
Veera Pesu	40
John Storgårds	47
Tallinns kammarorkester	48
Temperakvartetten	49
Pēteris Vasks	18, 21, 23, 27, 29, 33, 35, 52
Tommi Viertonen	41
Laura Vikman	51
Marko Ylönen	53
Tuulia Ylönen	41

PRESENTATION AV KOMPOSITÖRER

C.P.E Bach	14
J.S. Bach	29
Samuel Barber	35
Ludwig van Beethoven	24
Alban Berg	25
Johannes Brahms	26, 31
Rebecca Clarke	13
Claude Debussy	22
Joseph Haydn	17
Leoš Janáček	18
Armas Launis	32
Witold Lutosławski	31
Felix Mendelssohn	30
W.A. Mozart	15, 34
Pehr Henrik Nordgren	20, 36
Henry Purcell	20
Maurice Ravel	17
Igor Stravinskij	13
Georg Philipp Telemann	28
Pēteris Vasks	18, 21, 23, 27, 29, 33, 35, 52
Lotta Wennäkoski	24

Texter i programhäftet: Mats Lillhannus

Anne Sofie von Otter

mezzosopran

Bengt Forsberg, piano

Svante Henrysson, cello

Tisdag 18.8.2009 kl. 20.00 Alandica, Mariehamn

Biljetter: tel. +358 (0)18 24570 & www.alandica.ax

